Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 2 (1357) A. 26:TE ÅRG. VANLIGA UPPLAGAN. LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 12 JANUARI 1913.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Omkring Fredrika Bremer.

EN SKANDINAVISK FÖRELÄSNINGSSERIE FÖR EN FREDRIKA BREMERSTATY.

LYDIA WAHLSTRÖM.

FREDRIKA BREMER

KAREN GRUDE-KOHT.

ANNIE FURUHJELM.

CAMILLA COLLET.

ELNA MUNCH.

ADELAIDE EHRNROOTH.

MATHILDE FIBIGER.

Omkring Fredrika Bremer.

Liksom i Amerika och det öfriga Europa uppstodo äfven i de fyra nordiska länderna under 1800-talet föregångskvinnor, som hvar på sin ort först sade ut, att där var något skeft i kvinnans ställning och att den kunde och måste ändras och höjas. Hvad Fredrika Bremer är för Sverige, det första blosset i mörkret, symbolen för allt hvad kvinnorna vilja och vänta, det är för Norge Camilla Collet, för Danmark Mathilde Fibiger, för Finland Adelaïde Ehrnrooth och Minna Canth. Dessa kvinnors öden vände sig väsentligt olika, det sätt, hvarpå de utförde sitt verk var också mycket skiftande, men de äga alla det förenande karaktäristikum, som förutsätter en inre ursprunglig själslig förvantskap och likaså en yttre likhet i lifserfarenheter: det att vara de första.

Hvad beträffar oss svenska kvinnor, som njuta frukterna af de förstas strider och mödor i en själfständighet, en frihet till arbete och ett inflytande, som de saknade och drömde om, så känna vi knappast vår Fredrika så grundligt som vi borde, och än mindre våra systerländers pioniärer. Det är antagligen vissheten härom, som styrkt kommittén för Fredrika Bremerstatyn i tanken att anordna en kedja af föreläsningar öfver dessa kvinnor. Föreläsningarna kommo att hållas af kända kvinnor från de olika länderna, och det enda, som man har att invända mot planen, är, att endast Stockholm får tillfälle att höra dem.

Den 11 januari talar d:r Lydia Wahlström om Fredrika Bremer å Vetenskapsakademien i Stockholm, och har kommittén afsett att göra aftonen till en minneshögtidlighet under så festliga former som möjligt samtidigt som man hoppas få en grundplåt till statyfonden. Något längre fram kommer fru Elna Munch, vice ordförande i det danska Landsforbundet for Kvinders Valgret, att tala om Mathilde Fibiger. Det djupt tragiska öde, som nedslog den en gång så berömda unga författarinnan till den flammande stridsskriften Clara Raphaels Tolf bref, torde vara så tämligen okändt af den yngre generationen i Sverige, och mer än något annat borde denna lidandes historia inpränta tacksamhet för hvad som vunnits.

Mera känd än Mathilde Fibiger torde Camilla Collet vara genom Amtmannens döttrar, men redan denna förkunskap torde göra oss mera spända på att få framlagdt för oss den kvinnas lif, som inspirerat icke blott kvinnoemancipationen i Norge utan äfven landets stora diktare. Camilla Collet, som ju redan har fått sin staty af sitt fädernesland, kommer att skildras af fru Karen Grude-Koht, bekant skriftställarinna och gift med professor Halfdan Koht.

Sist i raden af föreläserskor kommer vice ordföranden i den internationella rösträttsalliansen, den varma finska kvinnosakskämpen fröken Annie Furuhjelm. Då hon ansett att Finland icke har ett namn framför alla, talar hon om två föregångskvinnor nämligen Adelaïde Ehrnrooth och Minna Canth, hvilka bägge såsom skriftställarinnor under förra århundradet ifrigt arbetade på kvinnnans upplysning och höjande.

Kommittén för Fredrika Bremerstatyn är att lyckönska till denna start, som vi hoppas kommer att följas af ett lyckosamt arbete.

PURPURTRÅDEN.

DU VAR ARIADNE,
Theseus var jag.
Troget jag dig följde
genom ödens labyrinter,
genom sommar och vinter,
genom rosenmörka nätter
mot silfverljus dag.
Du var Ariadne,
Theseus var jag.

Hur dömdes du att slungas
till barbarernas strand
fjärran öfver hafven?
Vi vandrade skilda
af vågor och af vilda
tistelgrymma öknars
glödande sand —
hur dömdes du att slungas
till barbarernas strand?

Hjärta till hjärta
purpurtråden band.
Spunnen af vår längtan
tvang den oss att finna
hvarandra och att brinna
såsom tvillingstjärnor
i gemensam brand.
Hjärta till hjärta
purpurtråden band.

Men purpurtråd som tänjdes
brast ej ändå.
Det sägs att du mött döden
och ej återvänder,
men vid hafvets stränder
vandrar jag i väntan,
då åren gå.
Purpurtråd som tänjdes
brast ej ändå!

I vår kärleks hemland,
o, minns du en gång:
tempellunder tysta
med hvita gudastoder
vid heliga floder,
vaggande mot hafvet
med sorl och sång —
i vår kärleks hemland,
o, minns du en gång?

Ty du talar i mitt hjärta,
så länge det slår,
i purpurtrådens dallring,
i det blodvarma skimmer,
som min själ förnimmer,
hvar helst jag min gråa
ensamstig trår.
Du talar i mitt hjärta,
så länge det slår.

Som en dröm, en lofsång
vårt lif, vår dag.
Från blombekrönt altar
steg offerflamman:
hjärtan brunno samman
i den heliga elden
till gudarnas behag.
Som en dröm, en lofsång
vårt lif, vår dag.

Skalder skola sjunga
vår saga en gång
till guldsträngad lyra,
toner skola bölja
och tårar skola skölja
öfver jungfrukinder
vid skaldernas sång —
skalder skola sjunga
vår saga en gång.

Ty du var Ariadne,
Theseus var jag.
Purpurtråden binder.
Genom åldrarna, som bölja
dunkla, skall jag följa
dig emot Elysiums
strålande dag:
du är Ariadne,
Theseus är jag.

OSCAR STJERNE.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösn:r	» 0.12	Lösn:r	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03. Kl. 10—4.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02. Kl. 11—1.
Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 86 59. Allm. 43 04.
Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
25 öre efter text.
30 öre å textsida.
20 % förhöjning å särskild begärd plats.
Utländska annonser debiteras 30 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.

EJ BESÖK HOS OLOF HÖGBERG

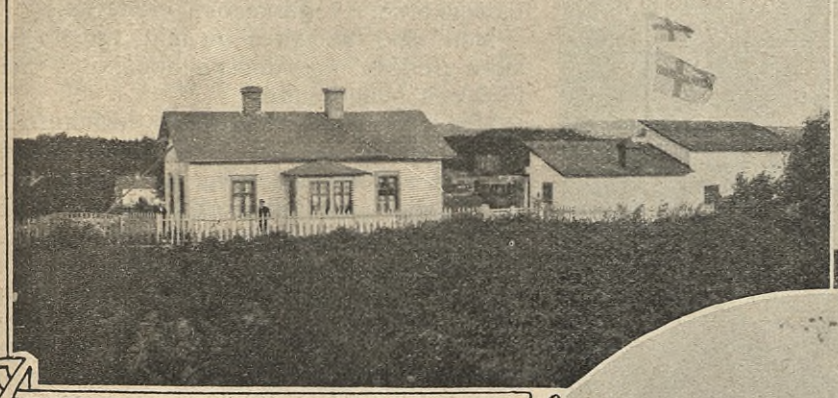

Olof Högbergs nya hem Nolby i Njurunda.

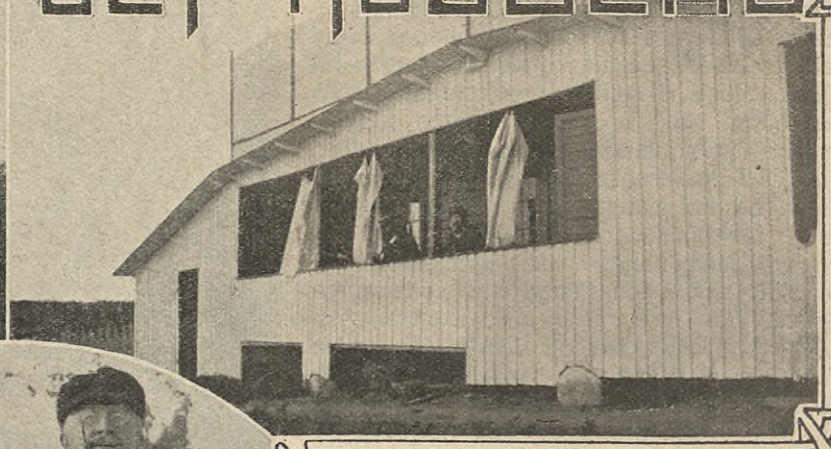

De bägge kommandobryggorna.

KLART SKEN SOLEN PÅ HIMlen. Lätta cirrusmoln sväfvade bort hän mot sydost med måttlig fart, under det att glittrande vågskvalp stänkte om bogen på båten, som pustade i väg inifrån Sundsvall, ner förbi Svartvik och andra sågverk, hän mot Skottsund. Det var en så'n där "obeskrifligt" vacker dag sistlidne sommar, en sådan där dag, då man rakt ej vill tänka på hvardagslifvets släp och knog utan endast drömma, drömma om forntid, framtid och nutid, som jag och kapten C. E. Hammarberg, amanuensen vid Medelpads Fornhem, på en inbjudan från Olof Högberg skulle besöka honom ute på hans nya hem i Njurunda.

Den lilla båten for i väg snabbt nog. Härs och tvärs, ifrån brygga till brygga kryssade den sig uppåt Njurunda älf, Ljungans utlopp i Bottenhafvet, och efter ett par timmars tid landade den vid Skottsunds brygga, där Olof Högberg var nere och tog emot.

— Goddag. Roligt att ni kom, hälsade oss Högberg, där han stod på bryggan och tog emot båtens ända, iklädd jägarkostym med ränsel på ryggen. — Och vädret ja, det är ju som precis alldeles beställdt för en så'n här utfärd. Ni kunde inte önskat er det bättre.

Olof Högberg och hans syster.

Sedan hälsningarna voro öfverstökade, delgaf han oss dagsprogrammet, ty ett sådant måste man ju ha.

— Först, ser ni, ska vi gå och bada. Ett alldeles ypperligt badställe finnes här strax intill, där man kan kasta sig från berghällen rätt ned i älfven. Se'n få vi fatt på en båt och far öfver till andra stranden, därifrån vi sedan gå hem. Det blir en alldeles lagom motion, ser ni, för att riktigt kunna göra heder åt systers anrättningar där hemma. Och då vi sedan ätit, gå vi ned och lägga oss i backen hemmavid, där man har en alldeles förtjusande utsikt öfver slätten. Där sola vi oss och se'n på kvällskvisten, då värmen lagt sig, ta vi och vandra upp åt Nolbyknölen till, ni ser där framme. Den skäms inte för sig och dituppvandrade t. o. m. Linné en gång i tiden.

Sagdt och gjordt. Programmet följdes och badstället var snart uppnådt, och sedan badningen var öfver vandrade vi efter Ljungans norra strand, högt öfver vattnet, seende ned på hur flottningskarlarna sprungo på timmerstockarne och med stakar styrde timret nedför älfven.

Snart fingo vi uppe på en höjd se tvenne karaktäristiska byggnader, hvitmålade och bjärt afstickande mot de i närheten belägna rödmålade husen. — Se där är det nu jag bor, inföll "Den stora vredens" författare, då han såg att vi spörjande sågo däråt.

— Och att syster väntar er, det syns, för hon har hissat flaggorna — en åt er hvar. Egentligen skulle vi ha haft upp en flaggstång på manbyggnaden också, men se det ha vi då rakt inte hunnit med än. Jag kan tala om för er att vi just i dagarne lagt sista handen vid verket. Så ni komma precis lagom för att slippa klena ned kläderna med målarfärg.

Snart voro vi framme. — Man kunde genast se att här kom man ej till något hvardagligt och vanligt hem, utan till något annat.

Färskt granris låg framför farstukvisten, potatisstånden blommade i potatislanden och rabatterna på gårdsplanen med sina mångfärgade kalkar riktigt vinkade: välkommen hit!

Sedan vi så blifvit bekanta med Olof Högbergs syster, som nu sköter hushållet för sin broder — ungkarlen — började vi göra en rond invändigt genom byggnaden. Och det var inte det minst intressanta.

— Här är mitt rum — upplyste Högberg, då vi från tamburen till höger inkommit i ett större rum. — Här sofver jag och här arbetar jag, då jag förstås inte gör det där ute, fortsatte han och pekade på den andra byggnaden.

Olof Högbergs arbetsrum.

KAPPOR för Kr. 2,50 per styck är väl enastående billigt? Sänd Eder fläckiga, nedsmutsade kappa för kemisk tvätt och pressning till **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg** och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet.
Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.
Modernaste Finpappersbruk.
Specialitéer:
Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt Kartong.
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Ett stort bord vid ena långväggen med en taklampa öfver och sträckande sig mellan tvenne fönster sade oss hvar han arbetade. Här låg också manuskript och korrektur till hans sista bok: "Utbölingar", som bekant ett af de märkligaste bidragen till julens stora bokflöde. — Sedan fanns där något framför ena kortväggen, liknande en utskjutande vägg, som tilldrog sig vårt intresse. Det var en afbalkning för hans sängkammare. Där innanför, precis i utrymme och utseende som en fartygshytt, låter han — efter egen utsago — sin själs stofthydda intaga den nödvändiga hvilan.

Nu skall ingen tro, att denna vägg, som afskilde sofrummet från arbetsrummet, var blott och bart en skrymmande vägg. Nej, det skulle den praktiske Olof Högberg på intet vis kunna trifvas med. — Utan hela väggen bestod uti flera sammanhängande, sinnrikt inrättade skåp, hvari åtskilligt smått och godt förvarades.

Midt emot stod en bokhylla, som var hemmagjord, hvilket man då rakt ej kunde märka — ty ser ni, gossar, upplyste "Vreden", det faller sig ej så lätt här ute i obygden att få fatt på en ordentlig snickare. Och därför får man ta till hyfveln och göra sådana där saker själf.

Men det var nog inte endast hyfveln, den mångfrestande "Vreden" tagit till, utan äfven andra verktyg — murslef och målarpensel. Det blefvo vi strax varse vid vårt inträde i den närliggande matsalen. Där stod nämligen en mycket originell kakelugn uppförd af vanlig tegelsten, hvilken Högberg och hans syster själfva murat upp.

— Och det får jag säga er, inföll Högberg, då vi beundrande stodo där och tittade, se syster min hon är då för märkvärdig, hon kan precis allting. — Ja, förstås, slutade han med, utom att sko hästar, för det kan hon inte.

— Och därför har du ej skaffat dig någon häst, replikerade kapten Hammarberg.

— Ja, det är nog inte så utan, att det gjort sitt till, blef svaret.

När vi så beundrat kakelugnen med dess fina röda putsning, blefvo vi upplysta om, att öfriga delen af byggningen utgöres af fröken Högbergs residens — köket och dithörande.

Sedan bar det af ut till den andra byggnaden, som förut utgjort uthus, men nu under Högbergs och hans systers ledning blifvit omdanad till något annat, vida intressantare.

Då vi inkommit genom dörren, sågo vi framför oss en lång korridor med ett flertal dörrar på ena sidan. Det verkade som ombord på ett fartyg och var visst äfven meningen att göra det. Det två första dörrarna ledde in till tvenne små förtjusande gästrum, äfven de med kakelugnar af Högbergs hand. Korridoren längre fram utgjorde nedre kommandobryggan, dit man kunde draga sig tillbaka, då det blåste för mycket på den öfre. Till denna senare kom man upp genom en trappa, som ledde direkt dit. Däruppe var precis inrättadt som på en modern ångares öfre kommandobrygga med signalstång och skyddsduk för vinden.

— Det är bara styrratt och maskintelegraf som fattas, uppmärksammade kapten Hammarberg till vår munterhet.

— Här ser ni, gossar, sade Högberg därpå, ta'r jag på mornarne solbad under sommaren och sedan vid passande väderlek sitter jag där på bänken och arbetar.

Man hade en alldeles hänförande utsikt

Kerstin Hesselgren.

Sveriges första yrkesinspektris.

ETT GAMMALT ONSKEMÅL HAR I dessa dagar blifvit uppfylldt, då Sverige fått sin första yrkesinspektris. Det har äfven i Idun framhållits vikten af att den stora klassen af fabriksarbeterskor finge en kvinnlig inspektris att bevaka sina intressen; erfarenheterna från våra grannländer ha visat att en lämplig person på en sådan post är i stånd att göra mycket godt.

Till Sveriges första yrkesinspektris har utnämnts fröken Kerstin Hesselgren, skolköksinspektris vid Stockholms folkskolor och ledarinna för C. S. A:s sociala kurser. Fröken Hesselgren torde också vara den, som äger de största kunskaperna och förutsättningarna för att fylla den post, som nu anförtrotts åt henne.

---

där uppifrån öfver den kuperade terrängen med sina ängar, skogar och hus i en behaglig omväxling och med Ljungans breda vattenfåra vältrande sig fram, på sin rygg bärande tusen och åter tusen timmerstockar, hvilka långt uppe ifrån landet kommo nedfarande för att mata sågverken vid dess mynning.

Ej underligt om en författare af Olof Högbergs art förlagt sitt blifvande hem till denna naturskona trakt.

Vände man sig om och såg åt motsatt håll upptäckte man Nolbyknölens imposanta gestalt fäst inpå sig och därbakom med lämpligt afstånd för att ge ett harmoniskt utseende åt det hela, andra lika resliga berg. Häromkring — öfverallt hvart man vände sig — möttes ögat af den norrländska naturen sådan man tänker sig den: bergjättarne, dalsänkorna, skogarne och vidderna.

Man stod så att säga midt upp i "Den stora vredens" norrländska landskap — hänförd och beundrande.

Men "Den stora vredens" författare lät oss ej stå för länge, ty maten var serverad på nedre kommandobryggan och innan vi skulle sätta oss till bords, hade vi äfven målarateljén att titta på.

— Det är nu så att min syster tycker om att måla, inte bara husväggar och sådana saker, utan äfven taflor, och därför ha vi nu inredt en ateljé, ty själf tycker jag äfven om att fuska i det yrket, talade Högberg om vid vårt inträde i ett stort och trefligt rum med en mängd dukar, några stafflin och dithörande saker.

Så konstnärsblod måtte det ligga i den Högbergska släkten.

Sedan läto vi oss maten väl smaka. Och med en verklig tillfredsställelse lade vi oss därpå i backen utanför, njutande af naturen, hvilan och — Högbergs sällskap. Ty lika duktig han är i att inrätta det trefligt hemma hos sig, lika duktig är han äfven att berätta historier, särskildt sådana som beröra hans hemtrakt.

Där fingo vi nu höra att husen han nu köpt och bebodde förut i gamla tider användts som en finnkyrka och han framkastade skämtsamt, att det var då för märkvärdigt att just han kommit att bo i en sådan.

Sedan på kvällskvisten bar det i väg till Nolbyknölen, hvarvid vi äfven fingo se på runstenen, den allmänt kallade Njurundastenen.

När vi så återkomna slagit oss ned inne i Högbergs arbetsrum, där han fått sin arbetslampa tänd, sin nattrock och sin mössa på sig och då mörkret allt mer och mer lade sig öfver omgifningarna därutanför, då kom han riktigt in i berättaretagen. — Man tyckte sig se, då man hörde honom, lapparne komma lömskt smygande för att sticka ned nybyggarne eller också se, huru skogssköflarne i en senare tid hejdlöst foro fram, än roffande åt sig kronans och än enskildas skogar. Och man kunde äfven höra knickandet och knackandet från skeppsvarfven rundt omkring, från den tid, då svenska segelfartygen hade sin glansperiod just i Norrland.

Månen stod högt på himlen i nedan, då han slutade och följde oss till våra rum, där vi skulle öfvernatta för att tidigt nästa morgon bege oss i väg till Sundsvall efter denna högst intressanta och minnesrika utflykt.

— — —

Det af Sjömanna-Sällskapet i Göteborg utrustade skolfartyget "Benjamin" hälsade också under sommaren på i Sundsvall, hvarunder det på det hjärtligaste blef mottaget af Medelpads Fornhem, där Olof Högberg är intendent. Närmast för detta, men också för det nöje Högberg beredt eleverna genom sina dråpliga sjösagor om Late Jim, hafva dessa nu till tack lagt tvenne riktigt "sjömansmässiga" gångmattor till hans nedre kommandobrygga.

Säkerligen tillönska de honom, påminnande sig de glada dagarne i Sundsvall, ett hjärtligt: slit mattorna med hälsa.

OLOF TRAUNG.

ÄNNU ÄR DET EJ FÖR SENT

att verkställa prenumeration på "de svenska hemmens, de svenska kvinnornas förnämsta organ"

IDUN FÖR DET NYA ÅRET,

då alla nummer från årgångens början erhållas.

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON J. SIMON, PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

Cerebos Salt

vidröres aldrig med händerna under tillverkningen.

Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

En domedagspredikan.

(En 1850-tals-historia från en liten stad.)

KLOCKORNA I DEN HVITRAPpade kyrkan kallade samman menigheten till högmässan.

Klockornas klang var dof och dyster och denna mörka, regndisiga dag kändes den graflik och tryckande.

Det finns olika kyrkklockor i olika små städer. Det finns de gamla, som ringt i århundraden ända sedan medeltiden — ringt till te deum efter våra segrar och ringt kungsringningen för våra regenter.

De klockorna ha mycket att berätta. Deras klang är glad, men dock spröd som af seklernas ärr och damm och af århundradenas stormar och strider.

Det egendomliga är, att man aldrig kan bli riktigt klok på den klockklangen. Den bär med sig något af gångna tiders kamp och segrar, om generationer, som lefvat och dött under andra förhållanden än vi, men den har också i sitt innersta något outrannsakligt hemlighetsfullt i sig trots sin rent barnsligt naiva ton.

Klockorna i den lilla staden voro alls ej gamla. De hade ingenting att berätta, ty de hade ingenting upplefvat. Deras klang var graflik och dyster, därför att de helt enkelt voro vanliga tarfliga begrafningsklockor för kreti och pleti.

Inga klockor voro så lämpliga som dessa att ringa in en domedagspredikan.

Himlen var grå och molntyngd. Regndiset hängde öfver staden, svepte korset på kyrktornet in i en grå slöja och i de aflöfvade trädens kvistar och grenar hängde klara droppar.

Prosten stod framför den lilla spegeln i sakristian och ordnade silfverkragarna, därefter lade han handboken tillrätta på bordet och vecklade ut den hvita näsduken, som han skulle knyta kring fingret. Och medan han stod där och ordnade, spred sig ett belåtet leende öfver hans ansikte.

Han smålog och vände sig om.

I dag var det den tjugufemte efter trefaldighet och i dag skulle han predika öfver den yttersta domen.

Denna mörka och dystra dag, då begrafningsklockor med hemsk och hotfull stämma kallade samman menigheten till domedagspredikan, kan det förefalla egendomligt, att prosten syntes glad och belåten, men hemligheten var, att just denna var hans stora dag.

Och han visste, att kyrkan skulle bli full till sista plats, ty hvem ville, ja, hvem vågade undandraga sig domedagspredikan.

Nu skulle han få tillfälle att utveckla sina oratoriska gåfvor och stor och vördig skulle han såsom en väldig kämpe i Herranom svinga förbannelsens ljungande svärd öfver en syndfull menighet.

Det är lättare att svinga förbannelsens tunga tvåhandssvärd än kärlekens lätta fackla, och prosten lofvade sig själf, att denna dag skulle han inte släppa en enda människa torrögd ur kyrkan.

Prosten var inte religiös och det fordrade man på den tiden inte, att en prost skulle vara, ja, han skulle själf ansett som en svaghet, om han varit det. Och alla gåfvo honom rätt i, att religiositeten möjligen passade för kapellaner och fattiga komministrar på landet, men alls inte för en kyrkoherde och kontraktsprost.

Mamsell Stenblom, som bodde i Lidgrens gård vid torget, hade klädt sig i enkel sorgdräkt, ty domedagspredikan var dock en botgöringsandakt och hon ansåg lämpligast, att man den dagen bevistade tjänsten i sorg öfver sitt syndfulla lif och sina missgärningar.

Nu är att märka, att mamsell Stenblom på det hela taget ej alls ansåg sig föra något syndigt lif och hon var i grund och botten öfvertygad, att missgärningar hade hon aldrig begått. Ingenting var hon så rädd för som för synden och djäfvulen, och den nye läkaren, som förklarat sig ej tro på den senare, påstod hon vara gudsförnekare.

Om någon talat med henne om hennes synder, skulle hon blifvit arg och aldrig vidare velat ha något med denna människa att göra. Därför vardt hennes eget tal om synder och missgärningar blott ett slags andligt koketteri och om hon också erkände detta innerst i sitt hjärta, så önskade hon intet högre än att bli motsagd, när hon talade om sina öfverträdelser och brott.

Sade man ej emot henne i dessa saker, ansåg hon en ohöflig, oaktadt hon aldrig tålde motsägelser i andra ting.

Aldrig hade den lilla stadens kyrkklockor kallat menigheten samman till gudstjänst, utan att mamsell Stenblom sedesamt och undergifvet kommit trippande och slagit sig ned på sin bänkplats helt nära predikstolen.

Hon var så att säga en af församlingens stamkunder, som aldrig svek och som prosten ansåg så själfskrifven, att han i dag ej ens lade märke till henne, när han steg upp i predikstolen. Ty han såg så många nya ansikten, som han sällan förut sett i guds hus, och det var icke utan att han ville skaffa sig en öfverblick öfver, hvilka som voro frånvarande.

Mamsell Stenblom hade tidigt gått till tjänsten, ty hon fruktade trängsel, och mycket riktigt, när orgeln stämde upp ingångspsalmen, voro äfven alla gångarna fulla med folk.

Mamsell Stenblom följde andäktigt altartjänsten och hennes lilla tunna och skrikiga röst låg alltid ett godt tonsteg öfver de andras i psalmerna, men när prosten steg upp på predikstolen, tog hon fram näsduken i väntan på hvad som skulle komma.

— — —

Hur det var, märkte hon plötsligt i någon bänk framför sig en stor och grant prålig hatt, som bjärt stack af mot de andra svarta fruntimmershattarna.

Det klack till i mamsell Stenblom, hon kände som ett sting midt i hjärtat.

Hvem var detta? Hvem i all världen kunde detta vara?

Hvem vågade komma sådan i kyrkan särskildt till en domedagspredikan?

Onskade denna kvinna stånda sådan, klädd som sköka, inför domen!

Mamsell Stenblom rådbråkade sin hjärna för att finna ut, hvem denna kvinna kunde vara, och sedan hon länge öfverlagt med sig själf, fick hon klart för sig, att det måste vara någon främling, som kommit på besök till rådman Janssons, ty det var i deras bänk detta utskum satt.

Och hon, som alltid trott, att fru Jansson var en respektabel människa.

Man får inte döma hund efter håren, men nu kunde man tillfullo se, hvad Janssons i grund och botten voro för folk. Mamsell Stenblom fann, att hon framdeles absolut inte mer kunde umgås med dem — ja inte en gång besvara deras hälsningar på gatan.

— — —

Hvar kunde denna hatt vara gjord?

Kanske i Stockholm — kanske till och med i Paris, det såg nästan så ut.

Det sistnämnda skulle visserligen förbättrat saken om också inte helt ursäktat den. Ty, säga hvad man vill, en bevisligen äkta pariserhatt har ändå i många kvinnors ögon en viss oangriplig helgd öfver sig.

— — —

Och hvad kunde hatten ha kostat?

Månne den var köpt kontant?

Mamsell Stenblom trodde inte, att folk, som använde sådana hattar, brukade betala dem kontant eller ens betala dem alls.

Så vidt de ej vore mycket rika, men fru Jansson hade visst ingen rik släkting eller bekant, ty då hade man absolut vetat detta i stan.

Nog var väl detta ändå en skådespelerska — eller... Kanske båda delarna.

Ja, troligast det!

Mamsell Stenblom ryste.

Hon kände ett osläckligt hat till denna okända kvinna som satte kläderna i främsta rummet och mer tänkte på en grann hatt än på sin själs salighet.

Ja, hvad hade denna vid gudstjänsten att göra. Hon skulle lämna kyrkan utan någon behållning, ty ordet skulle gå en sådan förbi.

Då upptäckte mamsell Stenblom, att hatten skälfde och plymerna vajade fram och tillbaka och hon förstod, att kvinnan med hatten grät.

Hon trodde inte, att en sådan varelse kunde gråta, men hon blef glad och tänkte att finge denna kvinna bara gråta ut och lätta sitt hjärta, skulle hon kanske bli bättre — hon skulle kanske kasta hatten på kyrkgolfvet och trampa på den.

Men det vore kanske synd om plymerna, ty de skulle bli knäckta och, säga hvad man vill, plymerna voro dock verkligen vackra. —

Men kanske hennes tårar inte voro äkta utan blott teatertårar, som inte kommo från hjärtat och följaktligen voro värdelösa, tårar, som götos för att bemantla hjärtats oemottaglighet för ordet.

Hon hatade denna okända mer än någonsin, ty intet är väl så lågt och Gudi så misshagligt som att stänga sitt hjärta för Ordet därför att detta hjärta är fullt af granna kläder och hattar, de dödas ben och orenlighet.

Ja, en sådan skulle sannerligen församlas bland getterna och gå bort, förtappad, till den eviga pinan, som — — —

Mamsell Stenblom hann inte längre.

Prosten sade amen.

Hon såg sig rundt om. Kyrkbänkarna skakades af snyftningar och under hvalfven ekade det af gråt. Hon såg på prosten, där han bad bönerna uppe på predikstolen bland förgyllda och trindkindade kerubimer.

Han hade tårar i ögonen och det föreföll henne, som om han sett vredgadt och hotfullt ned på henne.

Då förstod hon det hela. Hon hade hört en hel domedagspredikan utan att uppfatta ett enda ord, detta grep henne och hon kände sig beklämd.

Alltsammans var ju hattens fel, och en annans hatt på köpet. Hon hade ju själf tänkt på kläderna utan att ägna en tanke åt Ordet. Då böjde hon sig ned i bänken och grät verkligen öfver sina synder och missgärningar.

Prosten steg ned från predikstolen efter kungörelserna och medan orgeln spelade utgångsmarschen, gick han fram till mamsell Stenblom, som låg hopkrupen i bänken som ett litet svart knyte.

Det hade förvånat honom, att han ej kun-

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till ***Expeditionen af Idun, Stockholm,*** erhålles inom Sverige ***portofritt:***

Idun 1896	2: —	Iduns julnummer 1903	0: 25
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1910 (med julnumret)	6: —	Iduns julnummer 1908	0: 50
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1898	0: 20	Iduns julnummer 1910	0: 75
Iduns julnummer 1901	0: 25	Iduns julnummer 1911	1: —

LÄS!

nat få henne att gråta. De mest förhärdade af menigheten, folk, som annars aldrig kommo i kyrkan, gräto som barn. Men denna verkligen troende och strängt religiösa mamsell Stenblom, hon satt kapprak i bänken och med torra ögon. Henne, som han väl fått i gråt för mindre än en ljungande domedagspredikan.

Detta föreföll honom så underligt och han drog ut predikan bara för hennes skull och han upprepade det ena förkrossande ordet efter det andra, men till slut måste han gifva efter och säga amen. Det retade honom, att denna lilla obetydliga mamsell Stenblom — henne, som han trott sig ha som i en liten ask — med spotsk min och torra ögon kunde höra hans predikan till slut.

Ja, han grät till och med själf.

Men när han nu såg henne hopkrupen och gråtande i sin bänk, gladdes han in i själen. Han gick fram till henne och hälsade och mellan snyftningarna sade hon:

— Tack, goda prosten, för en så vacker predikan.

Då strålade prosten upp och hela denna dystra och mörka dag lyste han som en triumfator öfver en vunnen seger.

ERNST BLOM.

Hushållsreformer.

FRÅGAN OM DET HUSLIGA ARbetets reformering från ett tungt och tidsödande maskineri till ett lätt och tidsbesparande är icke blott en fråga om husmödrarnas och tjänarinnornas större eller mindre personliga trefnad. Den griper in djupare än så, är en ekonomisk fråga af mycket stor räckvidd och sammanhänger via ekonomien på det närmaste med siffrorna för äktenskapsfrekvensen och hembildandet.

Tid och arbetskrafter ha blifvit så dyra i våra dagar, att man icke kan ha råd att sköta sitt hem efter samma gamla principer som på den tid, då kvinnlig arbetskraft stod nästan gratis till buds och då intet mer inbringande bruk för dessa krafter fanns. Sedan dess ha visserligen hushållens proportioner i alla afseenden blifvit inskränkta, men metoderna vid deras skötsel ha icke undergått någon väsentlig förändring.

En föregångare, som säkert gjorde mycket godt genom att förbereda sinnena och rensa bort en del fördomar, var Elsa Törne med sina Solidarböcker. En annan reformator som visserligen ej skrifvit böcker, men som praktiskt sökt realisera nya uppslag, är fröken Ester Norén, den första i Stockholm att förverkliga idén med hemsköterskor.

De flesta af våra läsare ha kanske redan hört talas om dessa hemsköterskor, som

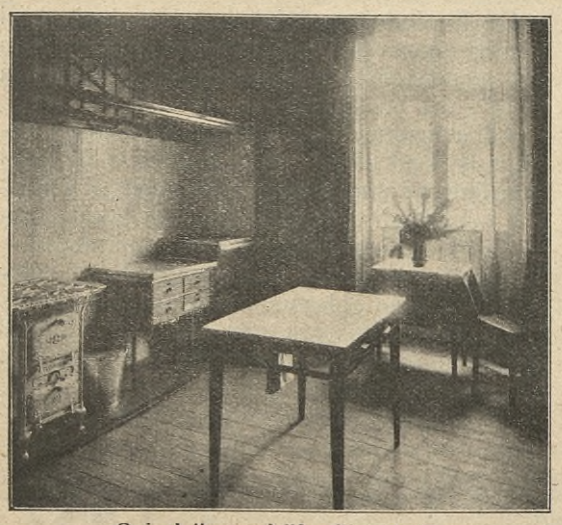

Spiselväggen i "familjeköket".

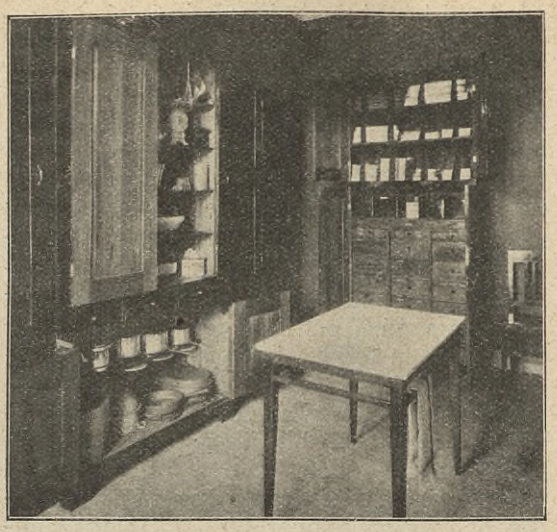

Skåpinredning i "familjeköket".

kunna tingas för vissa timmar i veckan å byrån mot en aflöning af 30 öre pr timme, som, sedan de uträttat sitt arbete, det må vara morgonstädningen eller middagstillrustningarna, försvinna på klockslaget för att bege sig till nästa familj. Det är ett sätt att lösa tjänarinneproblemet som påminner om Krakas metod, man hvarken har jungfru eller är utan. Erfarenheten har under de månader, som hemsköterskebyrån varit i arbete, visat att dess krafter flitigt anlitats och varit till gagn, särskildt i mindre familjer, där husmodern, som ej önskar ha jungfru, likväl behöft någon lättnad i sitt arbete.

En gift kvinna med yrkesutbildning, som själf med sitt arbete kan förtjäna flera gånger hemsköterskans timpenning, vinner naturligtvis betydligt med att använda en sådan. Har hon lust och råd att använda sin arbetskraft i sitt hem, äfven när annat betalar sig bättre, så mycket bättre, då må hon ju göra det. Men den situation, som icke medger något val, blir allt allmännare — de många ansökningarna från gifta kvinnor att få behålla sina platser vittna därom.

Förutsättningen för att den yrkesutbildade gifta kvinnan skall kunna fortfara att arbeta i sitt yrke utan att hemmets trefnad äfventyras är emellertid tillgång till kvalificerad hushållshjälp. Den pålitliga, fackutbildade, kunniga hemsköterskan blir därför ingenting mindre än en viktig faktor vid lösandet af en konflikt, som framkallats af de nutida förhållandena och ständigt möter allt flera kvinnor.

Men utom den uppgiften att delvis ersätta tjänarinnor för den i hemmet alltför betungade och för den utom hemmet arbetande, har den idealiska hemsköterskan naturligtvis äfven en annan, den nämligen att så sakta och omärkligt, blott genom sitt eget arbetssätt, sprida kunskap om nya metoder och uppfinningar i hushållsarbetet.

Om fröken Ester Norén kan bibringa sina elever samma initiativrikedom och praktiska duglighet som den hon själf besitter, så böra hennes hemsköterskor kunna reda sig äfven med den uppgiften.

Redan starten af detta nya företag visar ett mod att slå in på nya banor och en förmåga att lyckas, och det "familjekök", som hon inrättat i sin våning vid Kungsholmstorg 4, stärker ytterligare detta omdöme.

Man kan stundom misstaga sig på det ändamål för hvilket de olika rummen i en våning afsetts, men köket brukar åtminstone bära sin omisskännliga prägel. Det mest karaktäristiska för familjeköket är tvärtom att man, inkommen i ett rum med gulbetsade skåp kring väggarna, frågar: hvar är köket? och icke vet att man står midt uti det. Till svar på denna fråga fällas dörrarna upp på vid gafvel till ett slags skåp eller utbyggnad med glaskupa, liknande en spiselkupa, och där finna vi till vår häpnad den prydliga gasspiseln från Bolinders, hvars förträfflighet Idun i samband med fru Östman-Sundstrands husmodersskola demonstrerat, hinken, som enligt fröken Norén, bör stå fri och icke i skrubb, diskbänken med lösa dubbla skifvor och där bredvid en infattad tvättbalja med eget aflopp och fast tvättbräde. Alla kärl och kökssaker ha sina bestämda platser i skåpen kring väggarna, likaså borstar och rengöringsmedel af alla slag. Handdukarna hänga på rullar i ett skåp med ventilation. Den kända hyllan med de hundra påsarna i skafferiet är ersatt med ett rymligt kryddskåp och ofvanpå detta är linneskåpet. Fröken Noréns fyndighet visar sig t. ex. i en sådan liten småsak som att slån nedtill på vedlåren är löstagbar, så att man lätt kan sopa den ren. De två köksborden ha marmorskifvor och äro af samma storlek, så att de vid behof kunna användas till att bilda ett större matbord.

Fröken Norén tänker sig nämligen att detta kök skall kunna användas till frukostrum.

Nu bör ingen tro, att denna köksinredning ser dyrbar eller svårskött ut, eller att den är så där öfverpraktisk som en del tvifvelaktiga uppfinningar bruka vara. Dess särmärke är just dess enkelhet; och hvad det kan ta af tid att sätta hvarje sak på sin plats uppväges af att allt hålles rent och dammfritt inom de stängda dörrarna. Fröken Norén själf tror, att det skall ta endast hälften så lång tid att sköta detta kök som ett vanligt.

Att inom en öfverskådlig tid få Stockholms byggmästare att ändra schablonen för sin köksinredning, torde vara otänkbart, när redan något så enkelt som en infälld diskbalja med aflopp tycks vara omöjligt att få till stånd, men för husmödrar som skola vara med om att bygga egna hem i villasamhällen eller på landet, rekommendera vi ett besök uppe i fröken Noréns idealkök, helt visst skola de hämta goda lärdomar däruppe.

De svenska husmödrarna — och främst de nytillträdande till befattningen, som numera få rationell träning å hushållsskolorna — borde icke vara för konservativa, när det gäller att experimentera med de nya uppslagen. Endast om de intressera sig för det nya, som kommer fram, få hushållsarbetets reformatorer det verksamma stöd vid fortsatt sträfvan, som de behöfva. Att ett och annat visat sig praktiskt ohållbart är intet skäl för att förkasta allting obesedt. Det är ju ändå, som vi i början af vår uppsats antydde, en viktig samhällssak det gäller.

E. W.

Hemlösa barn och barnlösa hem.

NILS TEODOR ÄR FÖDD DEN 5 APRIL 1911. Modern har förutom denne lille ett äldre barn att sörja för. Hon har ekonomiskt sökt fullgöra sin plikt och ordentligt betalt fosterlöner för dessa båda. Nu orkar hon icke längre att göra det.

Det är därför synnerligen viktigt så väl för modern som barnen att Nils blir omhändertagen af någon, som vill ge honom ett hem. De, som reflektera, torde vända sig till **Barnavårdsbyrån** i Stockholm, Kornhamnstorg 51. Mottagningstid 10—12 utom lördagar. Allm. tel. 252 95. Riks 2198.

Sommardagar i Persien.

För Idun af

INGRID FOLKE.

IDUNS LÄSARINNOR HA UTAN tvifvel alla reda på att Persien i sitt vapen har ett lejon, öfver hvars rygg en strålande sol tittar fram och att landet kallas Solens och Lejonets land. Med lejonen är det dock nu för tiden lika illa beställdt som med björnarna hemma i Sverige. Men med solen är det något annat. Den är helt enkelt gudomlig!

Under den tid jag varit här — nästan ett helt år — har solen lyst hvarenda dag. Under vintern, våren och hösten regnar det visserligen ibland, dock mest om nätterna, men nog kan man vara viss på att solen tittar fram, innan klockan är tolf på dagen, äfven om det är regnväder, när man vaknar på morgonen. I oktober har det regnat litet ett par nätter, just lagom för att skölja af dammet från löfven på träd och buskar. Den sjunde november hade vi regnväder till klockan var tio på morgonen. Men före de där båda nätterna i oktober har det ej regnat sedan i våras, någon gång i april, vill jag minnas. I dag, den 11 november, sitta löfven ännu kvar på träden och vi ha ett skönt sommarväder, så där lagom varmt, d. v. s. midt på dagen omkring + 20° C. i skuggan. I solen är det nu omkring + 40° C. Nätterna äro dock ganska kalla, det brukar vara omkring + 8° C.

Jag minns att vi den andra februari för första gången sutto ute i bara klädningen och sydde, och nu ha vi i dag, som sagdt, den elfte november, och man går fortfarande i sommarkläder. I februari var det dock bara vårväder. Sommaren började i mars, så att hela sommarperioden omfattar drygt åtta månader. Och det är ju en rundlig tid.

Våren är, som sagdt, kort och öfvergår snart till en sommar, som efter svenska begrepp är mycket varm. I Teheran blir det under den hetaste tiden ända till + 40° C. i skuggan. Sen kommer en höst, som är gudomlig. Den börjar i senare hälften af september och räcker till långt fram i november, då löfven falla. De kalla månaderna äro egentligen blott december och januari, men kylan håller i sig på nätterna äfven en tid framåt i februari, och nätterna i senare hälften af november äro äfven rätt svala. Vintern i detta land skulle dock vara en bagatell att komma öfver, om hus och eldstäder vore inrättade för den kalla årstiden. Men det äro de nu alldeles inte. Innanfönster och kakelugnar, tätlister o. d. äro okända begrepp för de goda perserna. En perser sofver om vintern med ett fyrfat med glödande träkol under sitt täcke, uppgillradt så att det ej fattar eld, och står han på en något högre kulturell ståndpunkt, så eldar han i en kamin af bleckplåt.

Husen i detta land äro byggda för den varma årstiden och för att bereda sina invånare så stor svalka som möjligt under densamma. "Våningar åt söder och väster" äro ingalunda eftersökta som hemma, d. v. s. våningar finnas inga, utan hvarje familj bor i ett hus för sig. De bästa husen äro de som äro byggda i norr och söder med verandor åt båda hållen. Verandan åt söder gör, att solstrålarna aldrig kunna falla på själfva husväggen, och på verandan åt norr kan man uppehålla sig både dag och natt under sommaren. Då det är riktigt varmt, är det grufligt skönt att ha en källarvåning i sitt hus. Här finnas många hus, hvilkas källarvåning är en trogen kopia af den vanliga bostadsvåningen, och om sommaren flyttar man en trappa ned. Finnes ingen källarvåning i huset, kan man ändå reda sig i de vanliga rummen, om man bara sköter om dörrar och fönster ordentligt. Under natten få fönstren stå öppna, så att den svalare nattluften kommer in, och tidigt på morgonen stängas de och alla gardiner rullas ned, så att det blir skumt i rummen. Utanför fönstren har man ett slags halmgardiner, som i någon mån utestänga värmen, och om man sprutar vatten på dessa gardiner, kan man i någon grad nedbringa temperaturen i rummet innanför.

Vår sommarvilla i Wanek.

Att ha en någorlunda stor trädgård till sitt hus är en stor välsignelse och nödvändigt för den som skall kunna bo i staden om sommaren. Träden skänka skugga och därmed svalka och ju högre och lummigare de äro, ju bättre.

Husens väggar göras mycket tjocka, omkring tre kvartmeter, och byggnadsmaterialet är tegel samt lera med halm uti. Taken göras platta och äro af lera och halm. Under vintern händer det att de störta in, om de bli för inpyrda med fuktighet. Uppe på taken ligger en rund stenvält, som man rullar af och an på hösten, när det börjar regna. Då täppas alla hål till, och fuktigheten tränger ej ned så mycket. När det snöat rusa perserna genast förskräckta upp på taken och börja skotta. Ja, detta sista hörde egentligen inte hit.

Då vi i december förra året kommo till Teheran, var den egentliga flyttningstiden förfluten, och det var omöjligt att få tag i ett hus, där man kunde bo äfven under sommaren. Redan i början af juni hade vi så hett i rummen att det var mycket svårt att sofva om nätterna, och midt på dagen flöt svetten af oss, äfven om vi sutto alldeles stilla. Vi voro då också ovana vid den persiska sommarvärmen. Därför kände vi oss mycket nöjda, då vi den 21 juni fingo flytta till landet.

Alla, som kunna, flytta om sommaren ur staden och slå sig ned norr därom i de byar, som äro belägna vid foten af Elbursbergen. Af européerna bruka engelsmännen bo i byn Gulhek, där den engelska legationen har en sommarvilla och en vidsträckt park, tyskar, italienare och amerikaner i Tadjrisch, en by litet längre åt norr, samt fransmän och ryssar i Zergende strax bredvid. Vi kommo dock ej till något af dessa ställen, utan till en liten by vid namn Wanek, som ligger en svensk mil norr om Teheran, något längre åt väster än de byar, som nämnts här ofvan. Wanek ligger på en kulle i den vida stenöknen norr om Teheran, en grön oas liksom alla de andra små byarna mellan staden och bergen. Gendarmeriets underofficersskola, för hvilken min man är chef, förlades under sommaren i Wanek, och däraf kom det sig, att vi fingo tillbringa den varmaste tiden på året i den lilla byn.

I dessa byar vid Elbursbergens fot är temperaturen i regel 5 till 7 grader C. lägre än i staden, så att man behöfver ej frukta att få se termometern gå upp till mer än + 35° C. i skuggan under dygnets varmaste timmar. Och 35 grader var också det högsta vi fingo pröfva på. När man blir litet van vid värmen är denna temperatur ändå inte så farlig, isynnerhet inte för den som kan få hålla sig inomhus under dygnets varmaste del. Mornar och aftnar är det så där 25 à 28° C., en ofantligt behaglig temperatur, och som vädret hela sommaren igenom är vackert, följer den ena härliga sommaraftonen på den andra, månad efter månad. Persiens sommar är i sanning förtjusande, när man bara slipper bo i Teheran. Under sommarnätterna i Wanek föll temperaturen alltid under 25° C., men termometern hade ännu den 14 september, då vi flyttade därifrån, ingen natt varit lägre än 20 grader. Kan man egentligen önska sig ett skönare sommarväder?

När vi flyttade till Wanek strax före midsommar var det redan 36 à 37° C. i skuggan i staden och oerhördt dammigt på gatorna. En flyttning i detta land går mycket lättare än hemma och tillgår delvis på helt annat sätt. Vi måste taga med oss rubb och stubb till landet, ty där har man ej mer än det allra nödvändigaste, och huset i Wanek, som vi skulle bo i, var omöbleradt. Lådor, kofferter och en del mindre ömtåliga saker lastades på två fourgoner, persiska lastvagnar utan fjädrar. Skåp, stolar, småbord samt glas och porslin, lampor o. dyl. måste bäras. Här finns för dylika transporter en hel kår af bärare, som forsla olika saker på ryggen eller på kolossala träbrickor på hufvudet. Under brickan vira de ihop en bomullsduk i form af en kompakt turban. En bärare eller, som han kallas på persiska, hamal slår aldrig sönder någonting om han än har hela brickan full med de ömtåligaste saker. I brickans kant äro fästa öglor och genom dessa träder han snören härs och tvärs mellan karaffiner, buteljer, lampor och glas och haltspringer sedan ledigt en svensk mil, balanserande med ens dyrbaraste ägodelar. Ett vanligt slätt dricksglas t. ex. kostar i detta land 70 öre, en enkel kaffe- eller tekopp omkring 1 krona och 20 öre. Alla sådana saker bli naturligtvis så dyra på grund af de dåliga kommunikationerna. I Persien finnas inga fabriker, utan allt som behöfs i ett europeiskt hushåll tages från Europa. Persiska husgerådssaker göras alltid för hand.

Vid flyttningen hade vi också några åsnor som buro större bord samt ett par stora lerkärl för vatten. Flyttningskaravanen såg ganska lustig ut. Först kommo de två fourgonerna, och högst uppe på den ena sutto kocken och kökspojken uppflugna med sina knyten, kuddar och täcken. Sen kommo åsnorna och därefter hamalerna i en lång rad,

VÅRT NYA BARNBÖRDSHUS.

DET LÄR ENLIGT hvad allmänna barnbördshusets direktör professor F. Westermark, berättar i en i dagarna med anledning af B. B:s nybyggnad utgifven broschyr, ha varit Karl XI:s drottning, Ulrika Eleonora, som först kom upp med tanken att inrätta ett särskildt barnbördshus. Hon hade redan då för ögonen de två uppgifter, som alltjämt äro anstaltens hufvudändamål, nämligen dels att bereda vård åt fattiga barnaföderskor, dels tillfälle till praktisk undervisning i förlossningskonst. Under de långa och hårda krigsåren föll emellertid planen i glömska, och först år 1775 inrättades allmänna barnbördshuset. Sedan år 1858 har den välkända institutionen haft sina lokaler Handtverkaregatan 19 med plats för 30 patienter.

Denna lokal har emellertid länge icke blott varit för trång utan också bristfällig och omöjlig att omdana efter de kraf, som ställas af den moderna förlossningskonsten. En nybyggnad måste därför ske, anslag beviljades af riksdagen, tomt upplåts å norra Djurgården strax ofvanför Stadion, och där reser sig nu det väldiga efter ritning af arkitekt Wickman uppförda komplexet fritt på sin höjd med träd omkring och en vid utsikt. Det nya barnbördshuset, som är inredt från källare till tak enligt alla moderna fordringar och hvars like i ändamålsenlighet och tillgodoseende af patienternas, mödrarnas som barnens, behof, man torde få söka länge efter, har plats för mellan 80 och 90 patienter, som intagas utan afseende på hemortsrätt. Dessutom finnes en asyl för fattiga barnaföderskor, som efter de föreskrifna 7 dagarna på barnbördshuset icke ha någonstans att ta vägen.

Mot bakgrunden af forna tiders mörka historia, till hvilken hör vanvård af fattiga barnsängskvinnor och utsvältning af patienterna står det nya komplexet såsom ett stålfigt bevis på vetenskapens och humanitetens framsteg och segrar.

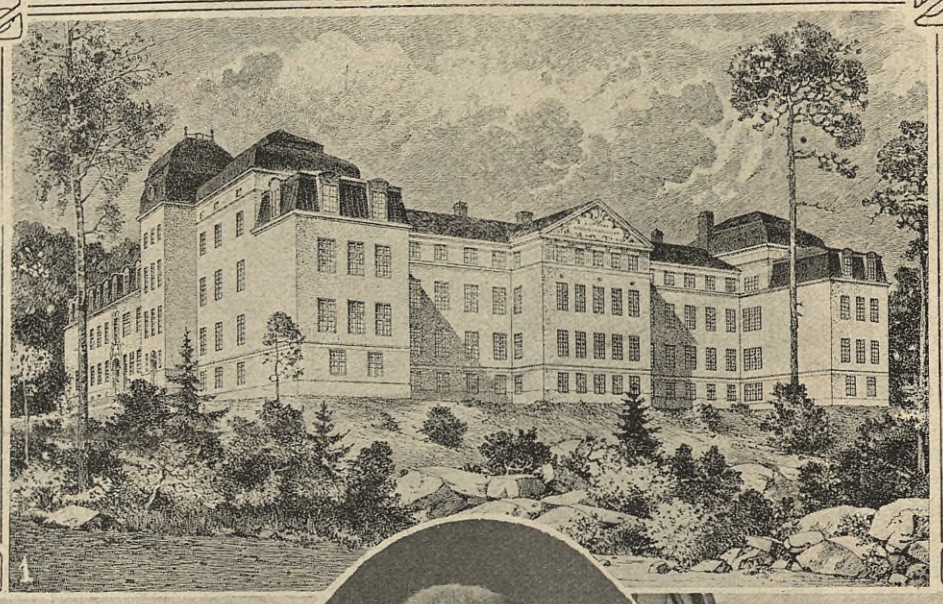
1

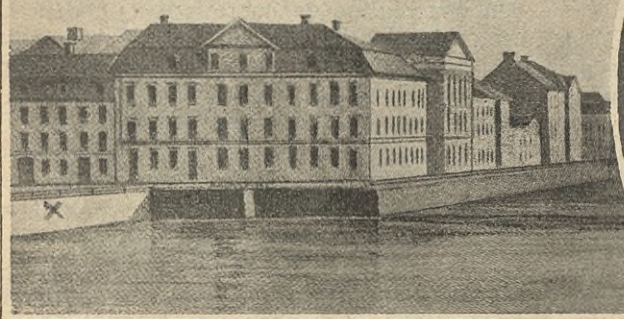
2

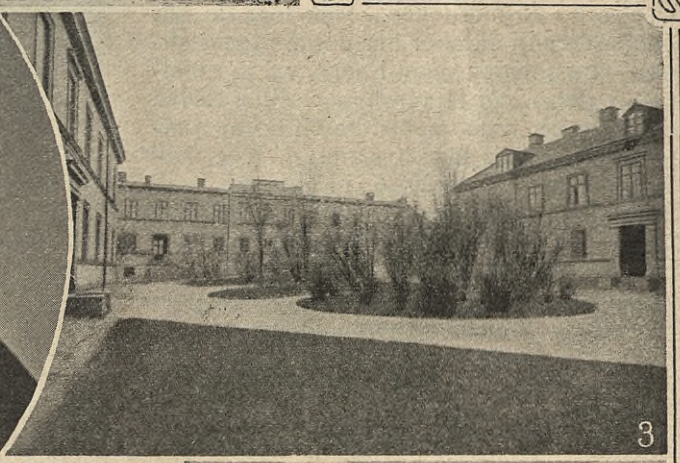
3

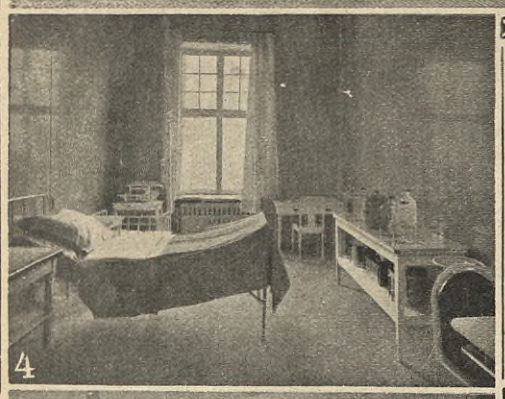
4

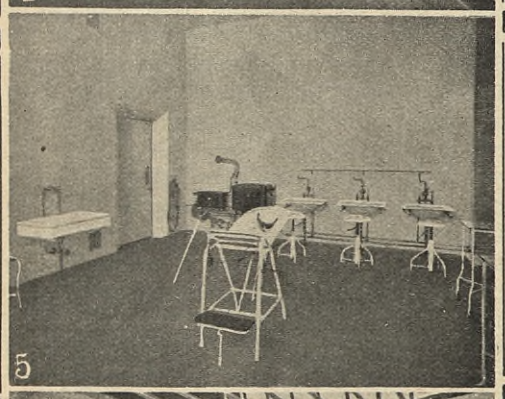
5

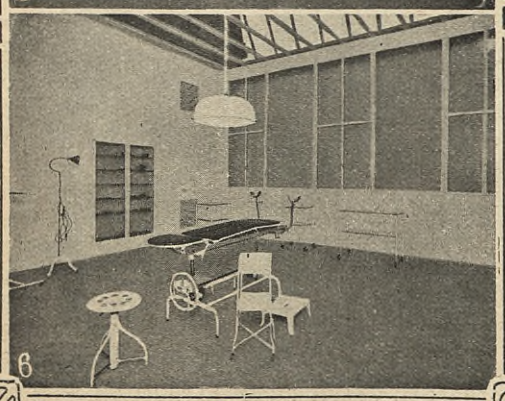
6

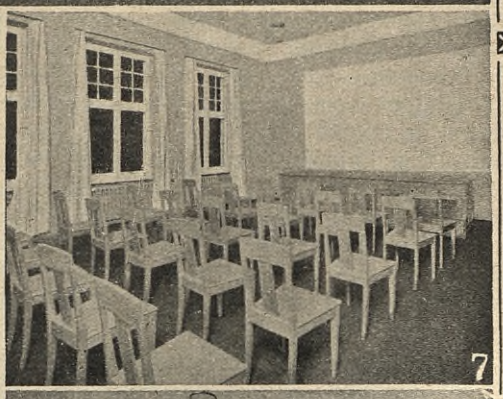
7

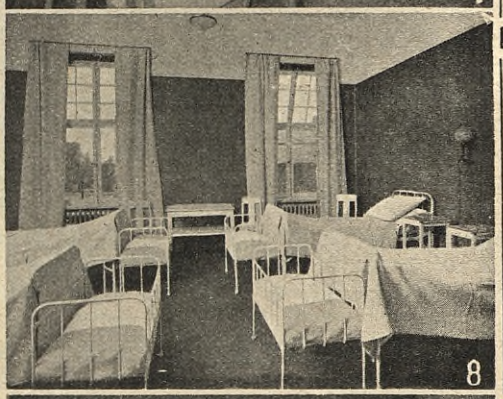
8

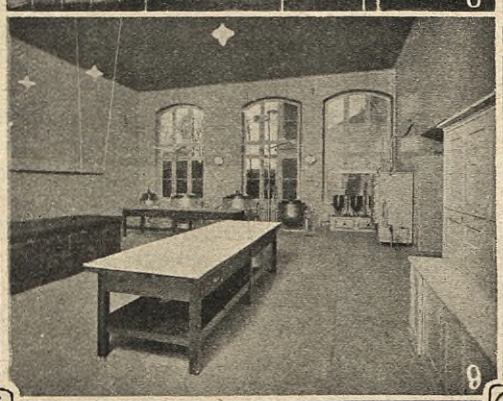
9

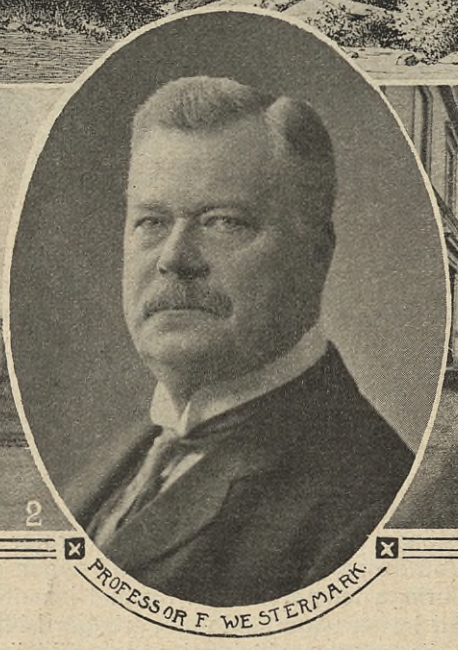

1. Nya Allmänna Barnbördshuset. 2. Barnbördshuset vid Röda Bodarna, år 1838 ×. 3. Barnbördshuset vid Handtverkaregatan. 4. Förlossningsrum. 5. Undersöknings- och demonstrationsrum. 6. Stora operationssalen. 7. Föreläsningssalen. 8. Konvalescentrum för 4 patienter. 9. Stora köket.

Idun

UR NYÅRSREVYERNA.

1

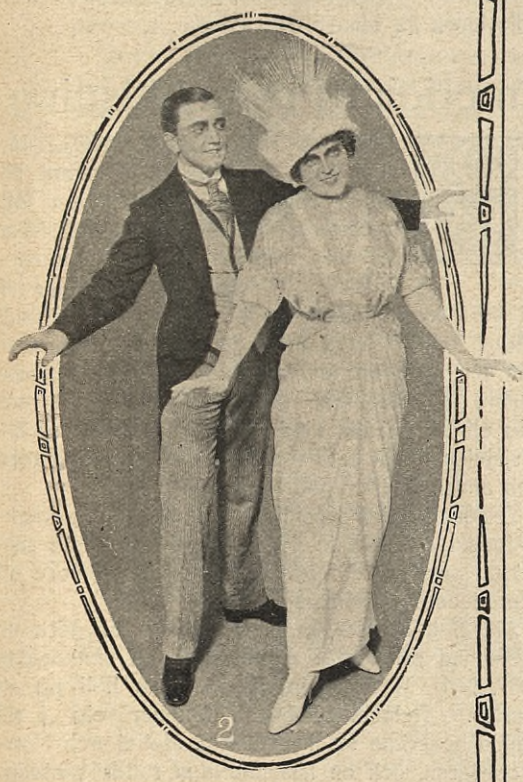

2

3

4

5

NÄR TORNUREN NYårsnatten slå tolf och Skansens kanoner förkunna det nya året, knäppa stockholmarne samman sina händer och bedja: "Gode Emil och andra revyfäder, gif oss i dag och alla dagar nyårsrevyernas ljufliga frukter, på det att vi ej måtte försmäkta!" och deras böner bli alltid hörda, ty Emil är kärleksfull, O_2 H_2 barmhärtig och alla deras afläggare fyllda af medkänsla med sitt älskade folk. I "Sankt Jönsson och draken" leker Emil Norlander sina snillelekar på Södra teatern, och som den äkta nationalskald han är har han folkets hjärta både då han är kvick och trubbig; på Oscarsteatern surrar "Biograf-flugan", en exportartikel från Berlin, acklimatiserad af formeln O_2 H_2 och medels ett litet experiment, som endast hennes dressörer känna till, beröfvad gadden, hvarigenom det uddiga i hennes natur blifvit afsevärdt neutraliseradt. Folkteatern slutligen bjuder på en operaparodi, "Konung för en natt", där den eventuelle besökaren får upplefva flera vackra öfverraskningar, hvari äfven ingå användbara kvickheter.

Våra här meddelade revybilder återgifva: 1. Den charmanta baletten Meissen porcelin i Biografflugan. 2 och 3. Herr Schröder, fru Meissner och hr Ringvall som Karl X Gustaf i samma stycke. 4. Herr Hultman som saluhallsfru i "Sankt Jönsson och draken". 5. Scen ur "Konung för en natt".

Almberg & Preinitz foto.

ej mindre än 22 man. En hade ett stort skåp på ryggen, så stort, att han knappt syntes själf, andra buro på brickor upp och nedvända stolar, så att de liknade stora piggsvin, ännu en annan fraktade min dyrbaraste skatt, en liten spis af gjutjärn, inköpt af en fru som flyttat härifrån. En järnspis är en stor sällsynthet här i Persien. Den står på fyra ben och kan tagas sönder så att den lätt kan transporteras. De spisar som persiska murare tillverka draga oerhördt mycket bränsle och äro dåliga, så att fastän jag måste betala 98 kronor för min lilla spis, har jag gjort en mycket god affär. Min kock är alldeles förälskad i spisen, och jag tror att om han också inte trifdes med mig, så skulle han ej nännas flytta bara för den spisens skull.

Sedan alla flyttsaker väl voro på väg, kommo vi själfva efter i en droska. Någon rengöring i det hus man lämnar kommer här aldrig i fråga och man får ej heller fordra att det hus man flyttar in i skall vara rent.

Landskapet norr om Teheran är mycket ödsligt, bara en stenöken, som går i väldiga vågor. Här och där skymtar i vågdalarne upp mot bergen gröna fläckar. Det är byarna med sina trädgårdar. Stundom ser man nere i en dal eller rundt en kulle ett grönt band, utvisande att där går en vattenådra. Vid sidan af vägen ligga ganska stora uppkastade jordhögar i rader. I midten af hvarje sådan hög finns en brunn, ända till 100 à 150 m. djup och med en diameter af ungefär en m. Längst nere i detta hål brusar vissa dagar i veckan vatten. Dessa jordhögar utvisa, hvar vattenledningarna till staden gå fram, och brunnarna gräfdes för öfver hundra år sedan. Där nere i jorden finnas inga rör, utan vattnet går i gräfda gångar från den ena brunnen till den andra ända från bergen och in till staden. Där fördelas vattnet sedan i mindre bäckar ofvan jord och ledas olika dagar i olika riktningar. Barbenta ynglingar taga ett spadtag här och ett annat där och så rinna bäckarna in i det ena huset efter det andra. Det är fördelaktigt att bo så långt åt norr som möjligt i staden, så att man hör till dem som först få af vattnet. Detta bevattnar först trädgårdarna, så fyllas dammarna, som höra till hvarje hus, och när det behöfves den stora slutna vattencistern, som finns i husens källare. Vattnet i denna cistern användes till tvätt, bad o. d., men européerna godkänna det ej som dricksvatten. Sådant tages, som jag visst förut nämndt, från engelska legationen, dit det liksom till en del andra förnämare hus finnes en egen vattenledning från bergen.

Halfvägs mellan staden och byn Wanek foro vi förbi den stora gendarmkasernen Youssouf-Abad, en långsträckt, hvit byggnad i två våningar. Bakom kasernen ligger en stor park och i denna bostäder för de svenska och persiska officerare, som tjänstgöra på stället. Byggnaderna voro egentligen en gång för flera år sedan afsedda till sjukhus, men så blef det aldrig af att använda dem härtill. De fingo i stället förfalla. Gendarmeriet har nu förhyrt lokalerna, omfattande reparationer ha företagits och nu användas de till kasern. Omkring 600 gendarmer kunna utbildas samtidigt därstädes.

Efter något öfver en timmes färd åkte vi in i Wanek och väckte oerhördt uppseende i den lilla fredliga byn. Vi åkte genom alléer af svarta mullbärsträd in i några trånga gränder med gråa lermurar på sidorna och stannade utanför en liten oansenlig träport, något besvikna, emedan vi hade hört, att vi skulle få bo synnerligen vackert och förnämligt. Men innanför denna lilla enkla port dolde sig en verklig paradisets lustgård. En

En dag på Gustaf Adolfs torg år 1887. Teckning för Idun af P. Hedman.

lång allé af smärta högresta pyramidpopplar förde upp till boningshuset, en hvit villa med veranda, hvars pelare voro omslingrade af vin. Framför verandan fanns en liten gräsplan med blommor, och på andra sidan om denna en stor fyrkantig, gräfd damm, fylld med det klaraste vatten. Rundt dammen löpte en häck af buskar, hvarannan en lager- och hvarannan en rosenbuske, äkta La France. Dessa senare klippte vi och hade så mycket rosor hela sommaren att vi hvarje dag kunde skörda en stor rosenkvast. På tre sidor omgafs dammen af platanalléer, och vid dess fyra hörn stodo tårpilar med grenarna nästan släpande i vattnet.

Huset innehöll två mindre och ett större rum samt tambur, men något kök stod ej att upptäcka. Vid närmare undersökning befanns det att husets föregående invånare eldat mellan ett par stenar på en terrass bakom byggnaden. Vi hade således intet annat att göra än att utvälja en lämplig plats utomhus och så etablerades köket i en af alléerna närmast villan. (Forts.)

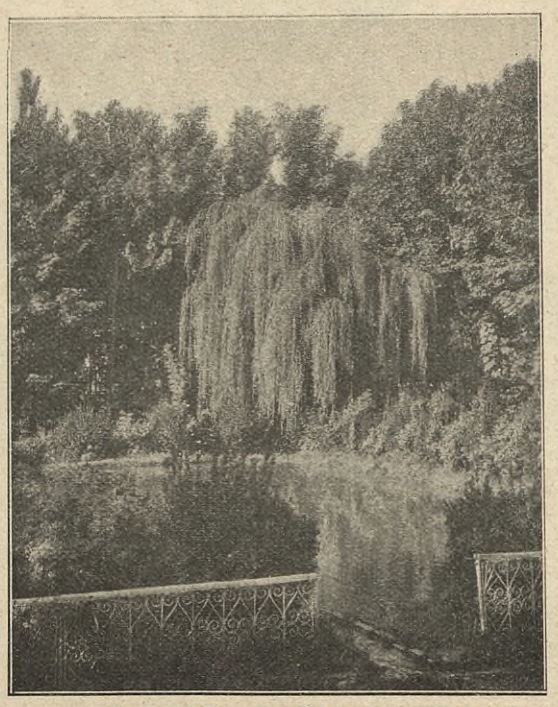

Utsikt öfver dammen från vår veranda.

En originell nyårshälsning.

Bland nyårshälsningarna, som vid årsskiftet inströmmat till Iduns redaktion, ha vi äfven fått mottaga ofvanstående humoristiska teckning från artisten P. Hedman i Dalarna. Teckningen åtföljdes af ett bref, hvari konstnären bl. a. skrifver: "Red. frågar kanske hvad meningen är och förklarar jag den vara ett lösryckt blad ur mitt minnesalbum, nu tjugufem år gammalt, som det roat mig att öfversända med anknytning till Iduns 25-årsjubileum och som Red. får hålla tillgodo med och använda efter godtfinnande."

Teckningen har onekligen ett ej ringa personhistoriskt intresse, hvarför vi trott att bästa sättet att använda det ovanliga nyårskortet vore att reproducera detsamma i Idun.

Alltså, käre läsare, bjuda vi dig att göra en promenad på Gustaf Adolfs torg en senhöstdag 1887, just vid den tidpunkt, då Idun höll på att startas. Helgeandsholmen befinner sig i sitt gamla hederliga skick med Kgl. stallet och Norrbrobasaren, och en hästspårvagn rullar sakteliga fram öfver torget, dragen af en enda saktmodig kamp. Promenadtiden är inne, hvarför torget befolkas af åtskilliga af dessa personligheter, som utgöra "hela Stockholm" och af hvilka ej så få fortfarande bekläda samma befattning.

Med ledning af bildernas nummer torde de lätt kunna identifieras. 1. är författaren Ernst Lundquist, 2. politikern Adolf Hedin, 3. Birger Schöldström, 4. F. U. Wrangel, "Stockholmianas" författare, 5. publicisten Ahlgren (Scævola), 6. Verner von Heidenstam, 7. Jenny Nyström, 8. Carl David af Wirsén, 9. fröken Anna Whitlock, 10. Oscar II, åtföljd 11. af Gluntarnes skald Gunnar Wennerberg, 12. litteraturkritikern Hellen Lindgren, 13. konstnären G. Pauli, 14. författaren Knut Michaelson, 15. Jörgen Lundström, Figaroredaktören, 16. Daniel Fallström inbegripen i en skaldeflirt med en ung stockholmska, 17. Tidnings-Boje, 18. August Strindberg, 19. Alfred Hedenstierna (Sigurd), 20. konstnären Johan Tirén, 21. Claës Lundin, 22. A. T. Gellerstedt, 23. Edvard Evers, 24. Johan Nordling, 25. Frithiof Hellberg, 26. Filip Tammelin, 27. Karl Enroth (Chicot), 28. Ellen Key, 29. E. G. Folcker, 30. Hans Hildebrand, 31. K. Winterhjelm, 32. K. Tersmeden, en på 80-talet mycket känd stockholmsjournalist, 33. Carl Larsson, 34. Victor Andrén, 35. Georg Nordensvan med recensentriset, 36. G. af Geijerstam och 37. Gustaf Gullberg.

Böra kvinnorna vara nöjda med den föreslagna ålderdoms- och invaliditetsförsäkringen?

(Forts. o. slut.)

ATT ÄFVEN ETT STORT ANTAL af de gamla kvinnorna öfver 60 år kommit att räknas som invalider helt och hållet på grund af ekonomiska förhållanden torde med säkerhet kunna påstås. Böra kvinnorna vara nöjda med uppskattningen af deras arbete och invaliditet?

En omständighet ägnad att väcka den intresserade granskarens förvåning, att där siffrorna såsom i afseende å invaliditet på grund af sinnessjukdom tala till kvinnornas förmån, d. v. s. att på grund af denna orsak flera män än kvinnor äro invalider (del II sid. 31), där har man ansett lämpligt att jämna ut dessa siffror och räkna med en lika procent för båda könen. Huru den skall vara beskaffad som skall vara lagom invalid för att enligt förslagets något sväfvande förklaringar vara berättigad till erhållande af pension, synes ej lätt att bli klok på.

Genomföres det föreliggande lagförslaget torde emellertid många af de åldringar och sjuka, som nu ha understöd i hemmen, från fattigvården komma att få detta ersatt med pension och kommunalt understöd, som ej skall kallas fattigvård — huruvida detta blir för den behöfvande odeladt fördelaktigt är en annan sak. Man talar i förslaget helt lugnt om att hufvudsyftet med denna lagstiftning skulle vara att skapa lämpligare och socialt mera värdiga former för understöd än som åstadkommes genom fattigvården eller genom anhörigas försörjningsplikt; det förefaller ju förvånande, att det skulle anses socialt värdigare att mottaga understöd af kommunen och staten än af sina närmaste. Den fara, som otvifvelaktigt hvarje åtgärd som slappar familjebanden är ägnad att medföra, tyckes man ej ha beaktat.

Den kvinna som betalt en afgift af 2 kr. i 50 år erhåller som förut sagts vid 67 års ålder i pension 23 kr., är hon "invalid" eller betraktas så, kan hon därtill få pensionstillägg 125 kr. och om bosatt å "dyrare ort" ett särskildt kommunalt understöd af ytterligare högst 125 kr.; tillsammans således 273 kr. Hur går hon ut härmed? En anspråkslös bostad kan möjligen erhållas för 10 kr. per månad, men drager antagligen mer — hyra lågt räknadt sålunda 120 kr. per år; beräknas maten så lågt som 2:50 per vecka (130 per år) fordras nog vana vid att kunna svälta för att draga sig fram därmed, och den kost, som till sådant pris kan anskaffas, blir säkert sämre än den fattigvården i allmänhet består och ändock blir ej kvar mer än 23 kr. till värme, lyse, kläder och allt öfrigt. Man inser nog att anhöriga, enskild understödsverksamhet eller fattigvården fortfarande behöfver hjälpa om pensionstagaren ej med det nya systemet skall få det sämre än med det gamla. Fattigvården har likväl både rätt och förmåga att lämpa understödet efter behofvet i hvarje särskildt fall, en rätt, som den nya institutionen med sina på förhand fixerade belopp till stor del skulle sakna. Den personliga omvårdnaden är ej af mindre vikt; fattigvården har i det hänseendet på senare tider mycket utvecklats och kan nu verkligen gifva både stöd och vård, den ger t. ex. mat åt den, som ej själf kan laga sådan, ved, medicin och i öfrigt hvad som behöfves. För de flesta, som behöfva anstaltvård, blir det väl fortfarande nödvändigt att vända sig till fattigvården, då i förslaget ej ingår någon bestämmelse om anstalter och sådana fortfarande komma att behöfvas för alla som ej kunna reda sig på egen hand.

En annan grupp af genom fattigvården understödda kvinnor, som efter hvad det synes föga skulle beröras af det nya lagförslaget, är änkorna eller med dem ekonomiskt jämnställda kvinnor med barn. Det är till samhällets fördel att en god mor beredes tillfälle att vårda sina barn äfven om mannen ej vidare kan anskaffa hvad som kräfves för deras underhåll — fattigvården har möjligheter att beakta detta förhållande och gör det äfven. Enligt det föreliggande förslaget kan man däremot ej gifva en frisk änka, som ej fyllt 67 år, vare sig pension, pensionstillägg eller kommunalt understöd. Visserligen har det reservationsvis framlagts ett förslag om understöd för minderåriga barn, men man har här jämnställt änkors, änklingars och ogifta mödrars barn. I praktiken behöfver hvar och en af dessa tre grupper sin särskilda behandling. Änkors barn behöfva som nyss framhållits det underhåll, som fadern ej längre kan gifva. Barn till änklingar sakna vård i hemmet och barnen behöfva därför, för så vidt lämplig person ej därtill kan anskaffas, omhändertagas af samhället — i normala fall kan fadern betala för denna vård. Ogifta mödrars barn böra i första rummet underhållas af fadern och modern lämna vården eller, om detta ej är möjligt, bidraga till att betala därför; om samhället här behöfver inskrida torde det vara lyckligt för alla parter om det sker under former, som möjliggöra den försumliges efterhållande. Ett förhållande, som ej borde förbises, är väl den fara för samhället, som den föreslagna pensionslagen kan innebära, om därigenom en sammanboende ogift man och ogift kvinna skulle komma i förmånligare ekonomisk ställning än de gifta. — Att man i detta lagförslag, till skillnad från liknande, medtagit hustrurna är ju en fördel, men önskvärdt hade väl varit att man bestämt att de skulle följa mannens stånd och villkor i st. f. att som nu genomgående uppskattas lägre.

Förutom kvinnornas förut omtalade öfvertalighet, invaliditet och låga dödlighet har man framhållit att kvinnorna behöfva så mycket mindre än männen. Detta kan väl ibland vara förhållandet, men är visst ej alltid regel. I alla händelser skulle väl afgifter, afgiftspensioner och pensionstillägg kunna sättas lika för alla medborgare, oberoende af deras kön, och reglering efter behofvet ske genom det kommunala understödet. Så har skett på annat håll och kunde väl ske äfven hos oss. Den lagstiftande mannen anser sig bättre än kvinnan själf kunna föra hennes talan och bevaka hennes rätt — det är svårt att förstå, hur han då kan taga för sig själf den större delen och säga att hon får nöja sig med en mindre. Kvinnorna kunna väl hvarken för mannens eller sin egen del finna detta tillfredsställande, utan böra väl sammansluta sig för att hjälpa hvarandra. I hvarje fall torde det vara en skyldighet att påyrka, att ett förslag, hvars genomförande skulle ha för vårt land de mest vidtgående ekonomiska, sociala och moraliska följder, underkastas en synnerligen omsorgsfull pröfning.

Så som förslaget nu föreligger kunna kvinnorna ej gärna vara nöjda därmed.

GERTRUD AF KLINTBERG.

Hur fästet blef taget.

Berättelse af HELENA NYBLOM.

(Forts.)

HVARJE STEG HAN TOG HEMÅT genom skogen gjorde ondt, och då han nådde slottet, sjönk han ner i en karmstol som en sårad man.

Långt ute på Kullen stod den tiden ett slott högt på klippan. Ingen skog omringade det. Från dess fönster såg man endast bergets stora kullerstenar och så hafvet, hafvets vida, gränslösa yta.

I vackert väder låg det, så långt ögat kunde se, som en silfverglänsande, skimrande värld, men när det stormade, var det förfärligt att skåda. Då störtade vågorna emot de branta klipporna och slängde sig högt emot bergsväggen under hemska tjut och vilda skrän. Men Kullaborgen stod fast på klippan och trotsade alla stormar. Här bodde en adelsman som hette Torvald Då, och hans enda dotter. Modern hade dött då flickan blef född, och hon var sin fars största glädje. På sin lilla Anna slösade han all sin kärlek och omsorg, och hon växte upp till att bli en skön jungfru. Som en lek lärde hon sig allt hvad fadern ville bibringa henne.

Det gick som en böljedans bland stenarne. Hon lärde sig lika fort att skrifva och läsa, som att brodera och väfva. Främmande språk flöto lika lätt öfver hennes läppar som skeppen öfver hafvet, och när hon satt vid stranden, spelade luta och sjöng därtill, då kretsade de hvita måsarne omkring henne för att lyssna.

Då hon blifvit vuxen, kommo friare från hela provinsen för att anhålla om hennes hand. Visserligen kunde man inte vänta någon stor hemgift, men hennes släkt tillhörde landets gamla adel, och först och främst var hon själf så vacker och så klok, att hvarje man som såg henne, tänkte det vore en stor lycka, om han skulle kunna vinna hennes tycke. Men det hade ringa utsikter med den saken. Det var redan mycket det, om hon tålde att en friare infann sig, men bara han började tala med henne om kärlek, då var det slut med hennes tålamod. — En gaf hon afsked, därför att han hade för smala ben, en annan hade för stora händer, en var för gammal, en annan för ung. En kunde inte rida så bra, som hon fordrade, en annan var dum och odräglig fastän han hade fullt upp med pengar. Kort sagdt, hon fann fel hos dem alla, och aldrig var hon så glad och så lätt till mods, som när hon hade gett en friare korgen.

Då dansade och sjöng hon, omfamnade sin far eller gick ut i stormen, utan kåpa och hufva, sprang omkring bland de stora stenarne vid hafvet och skrattade, när böljorna slogo upp i hennes ansikte. Småningom fick hon ord för att vara mycket stolt och grym, och man gaf henne tillnamnet "prinsessan Turandot", ty sägnen talar om att aldrig har det funnits en kvinna så svår att kufva som prinsessan med detta namn.

Ibland hände det, att Anna Då reste på besök till sin faster, fröken Vendela Då, som bodde på Heringe gård i södra delen af landet. Hon var en gammal ogift dam, som ensam styrde sitt gods, och hon gjorde det som en hel karl. Medan brodern på Kullaborg såg sina egodelar smälta ihop, växte Vendela Dås inkomster från år till år. Man ansåg henne vara ganska rik och man undrade till hvem hon en gång skulle ge sitt gods och sina pengar i arf. Om det skulle bli till Anna Då eller måhända till en son af hen-

nes yngste bror, som vistades vid hofvet i Stockholm.

Emellertid tycktes hon nu inte alls tänka på hvarken sin död eller sin efterman, utan regerade själfsäker och egenmäktig på sitt gamla herresäte.

Det var inte utan att Anna bråddes på sin faster. Vendela Då hade också alltid haft en afgjord motvilja för giftermål.

"Att bli en mans slaf, när jag kan vara min egen herre, det skulle aldrig falla mig in," svarade hon på alla giftermålsanbud; och säkert var, att hon numera följde alla sina infall, som voro så många och så skiftande som bokbladen en oktoberdag. Emellertid är det ju så, att hvad som kläder en ung och vacker människa, inte alltid kläder en, som blifvit gammal och ful. Och fröken Vendela var mera fruktad än älskad. Blott hennes sträfva röst, som lät som en krigstrumpet när hon gaf sina befallningar, fyllde hennes underhafvande med skräck och bäfvan. Ingen vågade säga henne emot, då hennes häftighet och heta lynne var väl bekant, och den, hon inte ville väl, hade intet godt att vänta. Det fanns blott en, som inte kände minsta ångest för henne och hennes nycker, och det var Anna Då. När fastern grälade och var ond,skrattade hon blott, och när den gamla damen gaf henne en befallning, sade hon helt lugnt att hon hellre ville göra det motsatta. När hon var på besök på Heringe, gick och kom hon när hon behagade, red ibland bort halfva dagen, sof ut på morgonen eller brände ljus sent ut på natten för att läsa, hvilket annars var strängeligen förbjudet.

Underligt nog sade aldrig fröken Vendela ett ondt ord till sin unga brorsdotter. Hon lät henne hållas och log ett bittert leende till alla hennes själfsvåldigheter. Saken var den att hon i Anna anade sin öfverman, hvilket gaf henne en hemlig känsla af undran och beundran. "Jag skulle vilja se den mannen, som kan tämja det villebrådet," tänkte hon för sig själf och sneglade på den unga skönheten. En dag red Anna ut med två pager i följe. Hon hade ridit i många timmar och lät nu sin häst gå steg för steg genom den svala skogen. Plötsligt glesnade den och en sjö bredde sig för hennes ögon. Men midt i sjön reste sig ett härligt slott. Det var Halla. — Solen höll just på att gå ner och borgen stod upp emot en aftonhimmel, som flammade som guld, medan slottet speglade sig i sjöns orörliga vatten så klart, som om det vore måladt i djupet.

Anna höll in sin häst och betraktade länge den ståtliga synen. Aftonrodnan slocknade på himlen, som antog en glasgrön färg, men natten smög sig dunkelviolett från skogarne, och snart inhöljdes allt i mörker. Då red Anna hem till Heringe.

På kvällen sade hon till sin faster: "I dag har jag sett Halla. Det är ett slott, där jag skulle vilja bo."

"Gift dig med herr Gösta," svarade fröken Vendela. "Då får du din vilja fram."

Anna ryckte på axlarne. "Det skulle vara alltför dyrt betalt. Det är slottet, inte mannen, jag vill ha," sade hon stolt.

"Då får du allt nöja dig med att se det utifrån," sade fastern och log.

Men från den dagen red Anna ofta den långa vägen förbi Halla. Vid morgonsol och i aftonskymning, i dimma och i klart väder, alltid föreföll det henne lika underbart vackert. Det var som om någon hemlig makt drog henne dit. Hvar hon än red, stannade hon alltid till slut sin häst framför vindbryggan på Halla. En dag, då hon ridit dit, stod Gösta på bryggan. (Forts.)

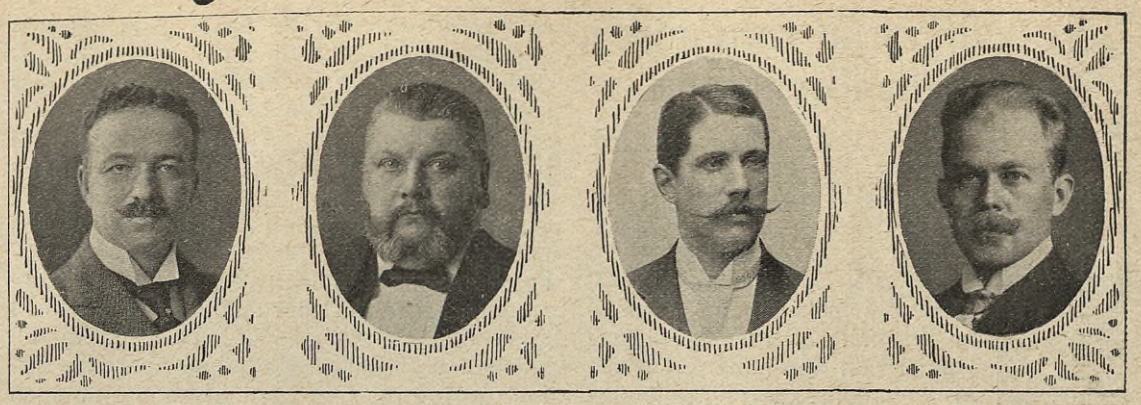

G. Abr:son Lundquist. C. F. Svala. C. A. Söderlund. E. Carelius.

Från vår musikhandelsvärld.

HUFVUDSTADENS ÄLDSTA MUSIKhandelsfirma, den välkända Abr. Lundquists k. hofmusikhandel, har i dessa dagar öfvergått i nya händer. Herr Georg Abr:son Lundquist, den hittillsvarande innehafvaren, öfverlät nämligen vid det nya årets ingång detaljaffären med butiker Malmtorgsgatan 8 och Stureplan 2 samt den därmed förenade konsertbyrån till hrr C. F. Svala och C. A. Söderlund, hvilka i 40 år varit anställda i firman. Öfverlåtelsen har skett i form af gåfva — en hedrande belöning till de båda medarbetarne för långvarig och trogen tjänst.

En annan affärsöfverlåtelse inom samma bransch är Elkan & Schildknechts väl renommerade musikfirma, förut efter musikhandlaren Albert Schildknechts tillbakaträdande ägd af firman Lundquist och Abr. Hirschs förlag, som från den 1 januari öfvertagits af hr Emil Carelius, sedan 16 år anställd i affären, den senaste tiden som souschef. Hr Carelius är tillika en mycket ansedd kördirigent för flera af våra mera kända stockholmska sångföreningar.

Från scenen och estraden.

DET LÄR INTE KUNNA BORTREsoneras, att Algot Sandberg skaffat Svenska teatern en publiksuccès med sin börskomedi "Bomullskungen". Bland premiärens åskådarskaror funnos till och med de som formligen fröso invärtes af förtjusning och spänning, när hjälten efter alla genomgångna katastrofer, i femte akten slog sin motståndare till marken medels en börskupp, som väl aldrig varit skådad förr vare sig i lifvet eller på teatern.

Styckets kardinalbrist består för öfrigt just däri att det är teater alltigenom. Man snappar förgäfves efter det verkliga lifvets luft, man lyssnar efter ett enda äkta tonfall i dialogen, men får till lifs följetongsfraser, som uteslutande borde göra effekt i jungfrukammaren.

Märk att jag skrifver b o r d e, ty i närvarande tid har smakförskjutningen framkallat en mottaglighet för litterär talmikonst hos den välklädda borgerliga publiken, som gör att just en Algot Sandberg kan fira triumfer till och med på en litterär rangscen som Svenska teatern.

Stommen i pjäsen har onekligen dramatisk bärkraft och det finns skickligt arrangerade scener, som vittna om författarens förmåga att åstadkomma effekt, sensation. Men all lefvande människoskildring är omsorgsfullt aflägsnad.

Herr B a r c k l i n d utvecklar ett flott spel i börskungens explosiva roll, och det betyder föga att reminiscenser från operett-åren då och då sticka fram under börsspekulantens eleganta dress — hela femte akten är ju för öfrigt ren fars. Fröken O l g a A n d e r s s o n bär utsökta toaletter och bemödar sig samvetsgrant att vara den kvinnoängel à la oljetryck författaren afsett. Den fullflätade bofven ges med godt humör af hr A r e h n, och hrr G. R a n f t, O l s s o n J o h a n s s o n, B r u n i u s och H a m m a r é n sekundera skickligt i sina uppgifter.

Fröken Olga Andersson och herr C. Barcklind i "Bomullskungen" på Svenska teatern. Almberg & Preinitz foto.

Intima teaterns julpjäs, "Moppy och Poppy", en norsk fars, var en olidlig smörja från början till slut och spelet stod på sällskapsspektaklernas nivå.

Vasateaterns nyhet, den franska farsen "En vals af Chopin", framkallar hufvudsakligast svindel. Det hela är en otrolig röra, där det skabrösa och det stolliga ungefärligen uppväga hvarandra. En liten fin enaktare, "En äkta man" af Karl Hedberg, inleder programmet och väcker längtan efter den lustspelsdramatik, som vi borde ha men inte få. ARIEL.

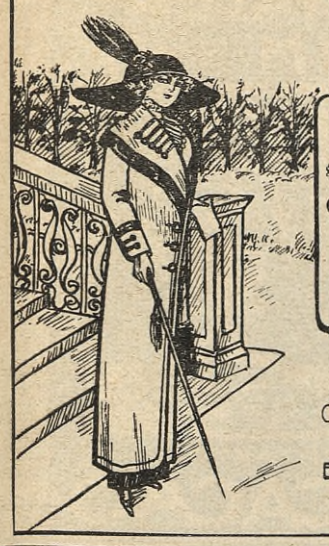

Wettergren's KAPPOR & KOSTYMER

OMSORGSFULLASTE ARBETE · STILFULLA MODELLER · ERHÅLLAS I DE FLESTA KAPPAFFÄRER I RIKET ·

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Patent. **Hafregryn** och **Hafremjöl**

Gyllenhammars

Det hälsosammaste o. bästa till frukost, åt såväl barn som vuxna, är GYLLENHAMMARS patenterade Hafregryn och Hafremjöl.
Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 12—18 JAN. 1913.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; vegetarianska kroketter med ärter; mjölk; kaffe eller te med fin kaffekaka. Middag: Klar buljong med grönsaker; gratinerad gös med potatis; stekt hare med brynt potatis och salader; valnötsglace med mandelääss.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; delikatesssill med potatis; ägg; kaffe eller te. Middag: Fläskkotletter med potatis; apelsinris med apelsinsås.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckkorf med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pensionatpuré med ostkrutong; kokt kolja med smör och ägg samt potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; strömmingslåda med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Späckad kalflefver med potatis och lingon; sviskonsoppa med vispad grädde och skorpor.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalflefver med gräddsås (rester från onsdag) och stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärter med fläsk; rika riddare.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stekta abborrfiléer med pressad potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt, brynt oxbringa med brynta kålrötter; krusbärskompott med vispad grädde.

LÖRSÅG. Frukost: Smörgåsbord; ragu på kött med ärter; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sillpudding med smält smör; mondaminkräm med mjölk.

RECEPT:

Fin kaffekaka. 4 ägg, florsocker, lika vikt med äggen, hvetemjöl, ½ vikt med äggen, citron eller vaniljsocker.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Äggen och sockret vispas med ståvisp omkr. 45 min. Mjölet siktas och tillsättes, hvarefter massan afsmakas med 1 tsk. finrifvet citronskal eller 1 msk. vaniljsocker. Den slås i smord och brödbeströdd kransform eller stekpanna och gräddas i ej för varm ugn omkr. 40 min.

Vegetarianska kroketter (f. 6 pers.). 1½ dcl. risgryn (150 gr.), 1 lit. mjölk, 2 dcl. champinjonspad, 1 burk champinjoner (½ lit.), 2½ msk. smör (50 gr.), 2 äggulor, salt, hvitpeppar.

Till panering: 3 msk. mjöl (30 gr.), 2 ägg, salt, 2 tsk. matolja, 1 kkp. stötta skorpor.

Till kokning: 1 kg. flottyr.

Till garnering: 1 saladshufvud, 2—3 tomater.

Beredning: Risgrynen sköljas, skållas i hett vatten och kokas i mjölken och champinjonspadet till en tjock gröt, som genast passeras.

Champinjonerna skäras i tärningar och fräsas i smöret, tills det blir klart, de röras då i gröten jämte de uppvispade äggulorna. Massan afsmakas med kryddorna och slås upp på ett flatt fat, som är väl smordt med smör, samt öfverstrykes med smör på ytan, så att den ej hårdnar. Dagen därpå eller då massan är fullkomligt kall, tages däraf med en sked portioner omkr. 50 gr., som läggas på ett fat eller bakbord, beströdt med mjölet. Kroketterna rullas i mjölet och formas aflånga. De doppas i de hårdt vispade äggen, blandade med matoljan och smaksatta med kryddorna. Rullas därefter i de fint stötta skorporna och få ligga 1 tim. att hårdna. De kokas gulbruna i het flottyr och läggas på gråpapper att afrinna. Kroketterna garneras med salad och tomatklyftor och serveras som mellanrätt med färska eller konserverade ärter.

Klar buljong med grönsaker (f. 6 pers.). 1 morot, 1 liten palsternacka, ¼ rotselleri, ½ purjolök, 12 små jordärtskockor, 1 litet blomkålshufvud, ¾ lit. vatten, 1 tsk. salt, ½ tsk. socker, 1¼ lit. klar buljong, salt, cayenne.

Beredning: Rötterna skrapas, sköljas, torkas och skäras i fina tärningar. Purjolöken skäres i fina strimlor. Jordärtskockorna ansas och formas runda, blomkålen rensas och fördelas i mindre bitar. Rotsakerna sättas på i kokande vatten, tillsatt med salt och socker, och få koka 5 min. då blomkålen lägges i och alltsammans får koka mjukt. Buljongen kokas upp, de kokta grönsakerna läggas i jämte ¼ lit. af spadet. Soppan afsmakas med kryddorna och serveras mycket varm.

Gratinerad gös (f. 12 pers.). 2 gösar på 6 hg. st., 1 msk. salt (15 gr.), 1½ msk. smör (30 gr.), fiskbuljong, 1 liten burk hummer.

Fiskfärs: 6 hg. gädda = 220 gr. skrapadt fiskkött, 125 gr. smör, 1½ msk. mjöl (15 gr.), 2½—3 dcl. grädde, 2 ägg, 2 tsk. salt (10 gr.), ¼ tsk. hvitpeppar, 1 tsk. socker.

Sås: 2 msk. smör (40 gr.), 5 msk. mjöl (50 gr.), 6 dcl. fiskbuljong, salt, hvitpeppar, 3 äggulor, 50 gr. kallt smör, 3 msk. rifven parmesanost.

Beredning: Gösarna fjällas ej, rensas, skäras i filéer och ryggbenet jämte alla småben skäras bort. Filéerna läggas med skinnsidan mot en skärbräda och köttet skäres från skinnet med en spetsig knif. Filéerna bultas ut lätt med en fuktig klubba, gnidas med saltet och få ligga på hvarandra 1 tim. På hufvud, ben och skinn kokas buljong. — Fiskfärsen beredes på vanligt sätt. — Ett aflångt, eldfast fat eller helst ett af silfver smörjes med kallt smör, färsen utbredes därpå men bör formas 2 cm. mindre än fatets botten. Fatet sättes i en långpanna med groft salt och fiskfärsen får grädda i ugnen omkr. ½ tim.

Filéerna kokas i fiskbuljongen och få rinna af på en duk. Spadet kokas ihop och användes till såsen. Två af filéerna läggas ofvanpå fiskfärsen, med litet hummer ofvanpå, begjutas med hälften af såsen, de återstående filéerna läggas däröfver, jämte resten af hummern, och resten af såsen påhälles. Anrättningen beströs med den rifna osten, fatet sättes åter i långpannan och fisken gratineras i varm ugn 15—20 min. Serveras med små kokta potatisar. —

Såsen beredes som vanlig fisksås.

Valnötsglace (f. 12 pers.). 1 kg. skalade valnötter, 1 lit. kokande grädde, 8 äggulor, 150 gr. socker.

Beredning: Valnötterna malas och stötas med litet vatten till en fin massa, som lägges i den kokande grädden och får stå öfvertäckt 20 min. för att draga. Äggulorna röras med sockret i en kastrull omkr. 20 min. Grädden vrides genom silduk och tillsättes de rörda äggulorna under stark vispning. hvarefter krämen får sjuda öfver elden under kraftig vispning, tills den är tjock och pösig.

Kastrullen aflyftes och vispningen fortsättes, tills krämen är kall. Glacen fryses därefter i maskin på vanligt sätt.

Serveras med mandelääss.

Apelsinris (f. 6 pers.). 1¼ dcl. karolina-risgryn (125 gr.), 1½ lit. vatten, 4 apelsiner, 1½ dcl. socker (128 gr.), 3 dcl. tjock grädde, 5—6 blad gelatin, 3 msk. vatten.

Till garnering: 2 apelsiner i klyftor.

Beredning: Risgrynen sköljas, skållas i hett vatten, påsättas i kokande vatten och få koka tills de äro mjuka, eller omkr. 20 min. De upphällas i sikt och öfverspolas med kallt vatten, som får rinna af väl. Apelsinerna skalas, den hvita hinnan borttages noga, hvarefter de skäras i små tärningar, befrias från kärnorna och blandas med sockret. Grädden slås till hårdt skum. Gelatinet spolas med kallt vatten, klippes i bitar och upplöses i tre msk. hett vatten. Risgrynen blandas med apelsintärningarna och grädden, och sist tillsättes gelatinet. Massan hälles i vattensköljd samt sockerbeströdd form och får stå på is omkr. 3 tim., eller tills den stelnat. Puddingen lossas kring kanten med en spetsig knif, uppstjälpes på flat glasskål med tårtpapper, garneras med apelsinklyftor och serveras med apelsinsås.

Apelsinsås (f. 6 pers.). 1 dcl. vatten, 65 gr. toppsocker, skalet af 1½ apelsin, saften af 3 apelsiner, 2—3 msk. rensk eller franskt vin, 2 tsk. potatismjöl (10 gr.).

Beredning: Af vattnet och sockret kokas en simmig sockerlag, som skummas väl. Apelsinerna tvättas och torkas. På 1½ apelsin afrifves skalet nätt och blandas med sockerlagen tillika med den utpressade apelsinsaften. Vinet tillsättes, saften får koka upp, afsmakas och spädes, om så önskas med litet vatten. Såsen afredes som i föregående recept och kan serveras både varm och kall.

Kokt, färsk oxbringa (f. 6 pers.). 1½ kg. mellanbringa (eller 1½

Schweizer Siden
tullfritt till bostaden

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt och kulört: **Taffetas, Changeants, Façonnés, Crêpe de Chine, Duchesse, Ecossais, Eolienne, Mousseline,** 120 cm. bredt, från 95 öre metern. **Sammet** och **Plysch** till klädningar och blusar o. s. v. såväl som **blusar** och **rober med äkta Schweizer-broderier** i batist, ylle, lärft och siden.
Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger **direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.**
Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz)
Sidentygs-Export. — Kungl. Hofl.

Syskolan

Textilafdelningen Thyra Grafström
börjar den 15 januari.

Undervisning meddelas i konstsömnad, *Italienskt spetsbroderi,* hålsöm och knyppling. Anmälningar kunna göras dagligen. Prospekt franko på begäran. Spetskurser anordnas äfven 4—6 två e. m. i veckan.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,
REGERINGSGATAN.

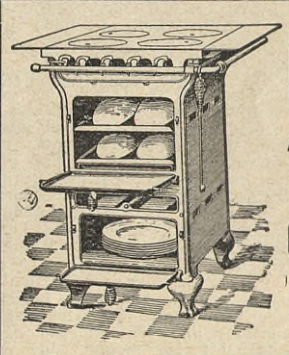

HUSMÖDRAR!
ANVÄND GAS SOM BRÄNSLE
TY
GAS ÄR BILLIGARE ÄN VED.
GASSPISLAR VISAS OCH DEMONSTRERAS Å
GASVERKETS UTSTÄLLNING,
Sthlmstel. 60 32. KUNGSGAT. 54 (F. D. 14). Rikstel. 28 93.

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.
Hygienkontrollant: Dr G. Hjort af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.
Etabl. 1869.

Albert och Marie
rekommenderas.
AKTIEBOLAGET ÖREBRO KEXFABRIK.
(Kungl. Hofleverantör).

ORIGINAL SINGER SYMASKINER
Världsberömda.
SINGER C:O
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filialer
på alla större platser.

Annonsera i Idun!

Fyrtornets KAVIAR
Årets inläggning utkommen och utmärker sig för sin friska, aptitretande smak.
Se noga till att Ni får af märket "Fyrtornet".
Erkändt högsta kvalitéer inom hela konservindustrien.

Allt sedan 45 år tillbaka har
LIEBIG's
Köttextrakt
utgjort ett oersättligt medel till förbättring af soppor, såser, kött-, fisk- och grönsaksrätter. En burk „Liebig" saknas aldrig i ett välskött och sparsamt hem.

Ensamförsäljare för Sverige: Ivan Wåhlstedt & C:o, *Stockholm, Göteborg.*

Begär alltid Vantar & Strumpor MED Lejon MÄRKET!
BÄSTA KVALITET!

kg. mellanref), 2½ lit. vatten, 2 msk. salt (30 gr.).

Beredning: Bringan torkas med en duk, urvriden i hett vatten, knäckes väl, rullas ihop och ombindes för att den skall taga mindre rum och vara lättare att vända. Den sättes på i kokande vatten, som skummas väl, när det kokar upp, saltet tillsättes och bringan får sakta koka med tätt lock, tills den är mör och benen lätt lossna, eller omkr. 3—3½ tim. Den tages genast upp ur spadet, lägges i en långpanna med köttsidan upp, litet af spadet tillsättes och bringan brynes i ugnen, tills den fått vacker brun färg. Den skäres då och serveras med brynta kålrötter eller potatispuré samt spadet i pannan, som silats och skummats.

Önskas köttet fetare användes förbringan.

Rika riddare (f. 6 pers.). 24 tunna hvetebrödsskifvor, 50 gr. sötmandel, 50 gr. florsocker, ½—1 msk. vatten, 2 dcl. äppelmos eller tutti-frutti, 3 dcl. grädde, 2 dcl. finstötta skorpor, 4 msk. smör (80 gr.).

Beredning: Brödet bör vara godt, men kan gärna vara ett par dagar gammalt. — Mandeln skållas, torkas i ugnen, drifves genom mandelkvarn och stötes i stenmortel tillsammans med sockret och vattnet till en fin massa. Mandelmassan bredes på en brödskifva och äppelmoset på den andra, hvarefter skifvorna läggas tillsammans, doppas i grädden, vändas i stötta skorpor och stekas vackert gulbruna i smöret. Serveras varma med socker.

FÖRTJUSNING
uti alla väcker vårt enastående rika sortiment af Kontinentens naste nyheter i
SIDEN.
Besök vår utställning eller tillskrif oss så sända vi franko och
GRATIS
en stora prafkollektion af de mest fesökta, elegantaste mönstren!
BRUNKEBERGS MANUFAKTURMAGASIN
BRUNKEBERGSTORG 24. STOCKHOLM.
Allm. Tel. 1840 Rikstel. 735

Parfumerie VIOLA Göteborg.
VIODOL-TVÅLEN är genom sin ypperliga sammansättning af de finaste ingredienser en verklig skönhetstvål.

Ångbad i hemmet!

Med hopfällbara Ångskåpet Primo kan ång- och varmluftsbad tagas i hemmen för en kostnad af några öre pr bad. Rekommenderas af läkare som det bästa och verksammaste medel mot förkylningar, gikt o. reumatism, sjukdomar i blodet och huden.
Öfver 2,000 sålda i Sverige.
Gratiskatalog på begäran från Ångskåpet Primo. Utställning Fahnehjelm & C:o, Klarabergsgatan 42, Stockholm

Utmärkt passande till pensionat.
I n:r 7 Götgatan lägenheter, hvarje om 6 rum och kök, badrum, 2 toiletter, 2 w. c., 2 tamburer, särskilda ingångar till hvarje rum. Hiss, gasspis, ledningar för varmt och kallt vatten, värmeledning. Planterade terasser och takträdgård med den härligaste utsikt. Köken kunna lätt förändras till rum.
Visas efter tillsägelse hos portvakten Ahlström, Mariagatan 8.
Närmare å Arkit. Klemmings kontor, Drottninggatan 88. Allm. 123 45. Riks. 40 85.

PÅ DEN ANDRA STRANDEN.

Af Lenie Hall.

(Forts.)

Länge låg hon orörlig. Glöden dog ut i spiseln, vaxljusen brunno ned i pipen, fladdrade till och slocknade, men ännu låg hon där. En gång ropade hon högt Thomas Ygeströms namn.

*

Hvarken herr Andreas eller Thomas anade, att det en dag i februari var sista gången de sutto tillsammans under förtroligt samspråk. Thomas hade gjort ett besök på herr Andreas' kontor och blifvit af honom inbjuden till middag. Han hade tvekat. Först då Andreas omtalat, att fru Christine i dag låg till sängs på grund af en lätt förkylning, följde Thomas vännen till det gamla köpmanshuset.

Det gjorde Thomas friare till sinnes, att fru Christines plats vid bordet denna dag stod tom. Han fruktade hvarje återseende. Nu talade han gladt med Andreas, den beklämning, som vanligen hvilade öfver honom i samvaron med vännerna, försvann. Intet var ju i själfva verket händt. På sin egen styrka kunde Thomas lita.

I sofrummet i den stora himmelsängen låg fru Christine och lyssnade till rösterna från salen. Herr Andreas' stämma var kraftfull, hon hörde nästan hvart ord. Thomas' däremot var som vanligt dämpad, blott då och då uppfattade hon, hvad han sade. Nu talade de om Sverige.

Hvad det kändes godt att ligga här och hvila! Hur fru Christine kommit igenom den senaste tiden, visste hon inte. Hur underligt var det inte, att hennes man ej märkt något. Ty hon hade knappast orkat le mot honom och hvarje ord kostade henne ansträngning. Då hon därför denna morgon på grund af den brännande hufvudvärken inte kunde lyfta hufvudet från kudden, kändes det som en befrielse.

Fru Christine slöt ögonen. En dvala kom öfver henne. Rösterna hördes aflägsnare, entonigare. I stället framträdde bilden af herr Andreas och Thomas tydligt för henne, där de sutto i den stora salen på hvar sin sida om bordet. Hon tyckte sig se, hur solstrålarna bröto sig genom de fyllda vinglasen och kastade skiftande reflexer öfver den hvita duken. Gamla jungfru Salomon i bindmössa och stärkt förkläde gick och bjöd omkring faten. Och där stod hennes, Christines, plats tom. Hur många gånger hade hon inte suttit där i vinter midt emot herr Andreas och med Thomas Ygeström på sin vänstra sida! Hur angenäma voro icke dessa måltider. Thomas förde ständigt nya, intressanta ämnen å bane, han drög fru Christine med in i samtalet, för honom var hon inte rädd att säga sin mening.

Det sved i hjärtat af längtan. Vore hon nu därute!

Men nej! Hon hade inte förmått det. Dessutom — väntade henne inte månader, ja, kanske år, då hon måste hyckla glädje och förnöjsamhet inför herr Andreas och — hvad som var svårast — visa Thomas samma lugna vänlighet som hittills! För hvar gång blef det allt svårare att möta hans blick, hvilken tycktes läsa hennes hemligaste tankar. Hvarför, hvarför hade Thomas någonsin kommit till deras hem?

Men hvad det var tyst därute! Fru Christine slog upp ögonen och lyssnade. Ytterdörren där nere i farstun stängdes och sedan kom herr Andreas ensam uppför trappan. Han trädde in i rummet.

Fru Christine slöt hastigt ögonen på nytt. Nej, hon förmådde inte tala nu, inte tala om Thomas! Andreas finge tro, att hon sof.

Herr Andreas gick fram till bädden. Ett ögonblick betraktade han sin hustru. Hon tycktes sofva lugnt. Han böjde sig öfver henne och tryckte en lätt kyss på hennes panna. Därpå lämnade han tyst rummet. När dörren var stängd, snyftade fru Christine högt af smärta.

I gången utanför kom Lene springande mot fadern. Hvar var Lenes farbror? Hvarför hade han gått utan att spela för Lene?

Herr Andreas lyfte upp den lilla. Han berättade, att farbror inte hade tid att stanna, ty just nyss hade ett bref kommit, som befallde honom att inom tre dagar lämna Stralsund och infinna sig i Stockholm. När han kom igen? Det visste inte far. Det dröjde nog mycket, mycket länge.

Fru Christine satt upprätt i sängen och lyssnade. Skulle Thomas Ygeström resa? För alltid?

*

Klockan fyra i dag skulle skeppet afsegla. Nu återstod för Thomas blott en plikt att fylla, att taga afsked af familjen Zetrell. Herr Andreas skulle från kontoret gå ned till hamnen, alltså väntade honom blott fru Christine och Lenchen hemma.

Långsamt gick han den välkända vägen mot Mariekyrkan. När det gamla köpmanshuset kom i sikte, stannade han ett ögonblick som för att hämta krafter. Därpå gick han med raska steg ända fram och lät portklappen falla mot den tunga, järnbeslagna ekporten.

Det var jungfru Salomon, som nigande öppnade. Den gamla såg helt bedröfvad ut, och då Thomas stack en hopvikt sedel i hennes hand till afsked, rullade tårarna utför de skrumpna kinderna.

»Nådig frun är i hvardagsrummet», snyftade hon. Thomas skyndade dit upp.

Fru Christine satt vid fönstret i en bekväm stol. I hennes knä låg en uppslagen bok.

»Hur befinner sig fru Christine i dag?» frågade Thomas, i det han kysste hennes hand.

»Tack, mycket bättre! Det gjorde mig så bedröfvad, att jag inte kunde vara närvarande förra gången herr löjtnanten var hos oss. I synnerhet som det ju var allra sista gången.»

»Det var en stor förlust för mig», svarade han. »Det förefaller så underligt att jag aldrig mer skall vara i tillfälle få njuta af fru Christines gästfrihet.»

»Är det då så omöjligt, att herr löjtnanten skall återkomma?»

»Omöjligt är det väl ej, men föga troligt. Jag har skäl förmoda, att man skall sända mig till Finland.»

»Och så skall måhända det gamla ordspråket besannas: borta från ögat, borta ur hjärtat», sade fru Christine svagt leende.

Thomas hade satt sig på en taburett på andra sidan det lilla sybordet. Han blickade oafvändt på fru Christine.

»Kanske vore det väl för mig», sade han långsamt. »Men nej, till lifvets slut skall minnet af mina vänners tillgifvenhet bli min största glädje. Det vet nog fru Christine.»

»Skrif någon gång!» bad hon. Hon höll ögonen nedslagna och lekte med den hvita, mjuka schal hon svept om skuldrorna.

Det föreföll, som hade båda intet mer att säga. Fru Christine vågade inte tala, all sin styrka måste hon använda för att tillbakahålla tårarna. Thomas skulle inte få märka hennes svaghet. Sedan hade hon ju hela lifvet kvar att gråta.

Thomas böjde sig fram och tog boken från hennes knä. Det var en essay öfver Mozarts lif och komposition. För en tid sedan hade han talat med fru Christine om denna bok. Hon hade då ej läst den.

Pendylen borta på chiffonjén slog tre slag. Ofrivilligt ryckte den unga kvinnan till och såg upp mot Thomas. Hennes ögon, de ljufva, förtviflade ögonen, voro fulla af tårar.

»Hvarför skall jag finna vänner i lifvet blott för att efter kort tid beröfvas dem?» brast hon ut. Hon knäppte samman händerna och sökte ej längre dölja sin smärta.

Thomas Ygeström sprang upp. Han grep hennes händer och betäckte dem med kyssar.

»Så har jag då kunnat skänka några stunder af glädje till den, som mitt hjärta och min sista tanke skall tillhöra!»

Fru Christine lutade sig tillbaka mot det höga ryggstödet. Hennes ansikte bar intet spår af färg, då hon hviskade:

»Gud beskydde er, Thomas Ygeström!»

Och Thomas tillade:

»Bed honom ock gifva mig kraft att lefva skild från er!»

Då glänste fru Christines ögon af ett sällsamt ljus och hon sade:

»Ja, Thomas! Och han skall höra oss. Ty det är ju för Andreas lycka vi bedja, inte för vår egen.»

*

Då skeppet gled ut från Stralsunds hamn, stodo herr Andreas, lilla Lene och jungfru Salomon och vinkade farväl till Thomas Ygeström. Ett par timmar senare försvann tyska kusten för alltid för Thomas' blickar.

*

På krigsministerns bord i Stockholm låg Thomas Ygeströms ansökan om transport till Finland beviljad.

MED GÅFVOR OCH GENGÅFVOR . . .

Af Karla Rönne.

»Aok, hvad det ändå är förtjusande här i Örestad! En trefligare plats finns då inte i hela Sverige! Hur kunde du uppleta just det här lilla paradiset,» sade fru Alm vid middagsbordet.

»Roligt höra att Liten trifs här nere! Jag var nästan rädd du rent skulle leds ihjäl här, du som var van vid Stockholmslifvet.» Doktor Alm log förnöjd och gaf sin vackra hustru en öm blick.

»Här är mycket, mycket roligare än i Stockholm! — Där försvann man i mängden, hade ingenting alls att betyda! — — Men här,» lilla frun såg nästan lite självmedveten ut, »ser du, här 'betyder' verkligen Edith Alm någonting, ska jag upplysa min herre och man!»

»Jag tror de goda damerna — och herrarne med förmodar jag — redan hunnit skämma bort min lilla Ditta,» skrattade doktorn. »Inte har jag vetat, att fru doktorinnan var så — — hm — egenkär!»

»Det är jag inte heller, Arvid lille! Det vet du nog! — Men alla människor äro så innerligt rara och vänliga och förekommande! — — Kan du tänka dig — i förmiddags var borgmästarinnan uppe och bad mig ackompanjera den berömde tenoren från Operan, som skall sjunga på vår välgörenhetsbasar. — — Ja än mer — hon ville nödvändigt att jag skulle själf sjunga ett par bitar och jag måste lofva det! — — Jag ville inte gärna, tänk bara att uppträda offent-

Den ömtåligaste mage fördrager med lätthet och tillgodogör sig Vasens (f. d. Nordstjärnans) svenska järnpreparat "Ferrol". Därför verksammast vid blodbrist och allmän svaghet. På alla apotek till 2 kr. fl.

Mellins Food
är bästa kraftnäring för svaga, kliena barn i alla åldrar.
Förordas af läkare.
Köpes i apotek, speceri- & drogaffärer.

Den gulaktiga färgen å
Vårgårda
Hafregryn—Hafremjöl
är en följd af den näringsrika glutenhinnans bevarande.
Analys (ägghviteämnen):
1:o) Vårgårda 13,8 % 2:o) Fabrikat, där glutenhinnan är bortslipad, c:a 10 %
OBS.! Gröten härigenom mera närande och aptitlig, ej klisterartad och slemmig.
Köp originalpaketer.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär prisk.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Mästersamuelsgatan 38, STOCKHOLM.

Praktisk Konstväfnadsskola,
Nordhemsgatan 76 (hörnet af Nordenskiöldsgatan). Undervisningen börjar den 15 jan. Upplysningar lämnas pr telef. 22 55 eller i bostaden, Linnégatan 59. MÄRTA GILLHOLM, Göteborg.

Specialaffär för SCHWEIZERBRODYR, SPETSAR, VÄFNADER m. m. Rikt profsortiment till landsorten.
Broderi-Affären,
9 Kommendörsgatan 9.

En läkare, som själf lidit af asthma skrifver följande om Apotekare Neumeiers, Frankfurt a/M., Asthmapulver och Asthmacigarillos:
"Jag kan icke nog tacka för Eder vänlighet att tillsända mig Edert asthmapulver, hvilket just kom mig tillhanda, då jag själf svårt besvärades af asthma. Verkan däraf var utmärkt.
D:r Kirschner, leg. läkare, Polzin, Pommern."
Erhålles endast å apoteken. Pris per burk pulver eller kartong cigarillos Kr. 1:50.
Apoteket Kronan, Göteborg.

Se med Edra egna ögon att Ni får Mazettis ögon
Ni är då säker på att alltid erhålla en delikat, kraftig och hälsosam cacao.
Varnas för efterapningar af påse och etikett!

GALA PETER
världens första Mjölk-Chocolade.

ligt och inför en sådan kritiker som operasångaren — men borgmästarinnan släppte mig inte för mindre. Min röst var så vacker och skolad, påstod hon. och mitt pianospel helt enkelt mästerligt — — ja — skratta du — men precis så uttryckte hon sig!»

Fru Edith sköt ut underläppen och försökte se stött ut.

Nå, hvad säger du om detta? Gör det dig alls ingen glädje att höra hvilken eftersökt, uppmärksammad fru du har?»

»Jo visst, lilla barn! Visst är jag stolt öfver ditt spel och din sångröst, och öfver dig själf allra mest, lilla min,» log doktorn och kysste de strålande ögonen som sågo upp i hans. Och med armen om hennes lif drog han sin unga hustru in i sitt arbetsrum där kaffet brukade serveras.

Arvid Alm var lasarettsläkare i Örestad, skicklig och omtyckt, och det unga paret kom snart i umgänge med de bättre och förmögnare familjerna.

Själfva hade doktorns ett trefligt hem, voro gästfria, glada, musikaliska och älskvärda, så vänner fingo de öfveralltt.

Fru doktorinnan var firad och beundrad, hvart hon kom, och nog naiv att tro sig vara detta för sin egen skull. Hon trodde sig ha många trofasta vänner och njöt af lifvet utan en tanke på, att det nån'sin kunde bli annorlunda.

Så gingo några år. Två små flickor föddes, men som de voro friska och rara, och hade präktiga sköterskor, inkräktade de ej så mycket på moderns tid, utan denna framlefde sitt lif såsom förut i nöjen och lustbarheter.

Umgängeskretsen var stor både i staden och på landsbygden däromkring. Den ena husmodern ville ej vara sämre än den andra, därför hörde bjudningar nästan till ordningen för dagen. Och den unga doktorinnan med sitt glada väsen, sin klingande sopran och skickliga pianospel var en af de mest eftersökta och firade.

Tanken på lifvets allvar och dess många plikter fick sällan insteg hos Edith Alm. Hon såg allt liksom genom ett rosenskimradt glas, som förtog den rätta synen på tingen. Hon var visst icke hjärtlös eller elak, men medgången hade gjort henne ytlig och tlärdfull.

Men liksom blixten från en klar himmel antänder och förstör, så bröt olyckan fram och sköflade det glada hemmet.

Doktor Alm dog helt plötsligt.

Ånkan blef föremål för den mest rörande uppmärksamhet, det varmaste deltagande. Vänner i legio erbjödo sina tjänster. Stadens tongifvande damer uppoffrade sin dyrbara tid och hjälpte den älskade Edith på alla sätt. Fru apotekerskan komponerade den dyrbara sorgdräkten, som beställdes från hufvudstaden, och ombesörjde kläder åt barn och tjänstefolk. Fru borgmästarinnan satte ihop dödsannonsen och bjudningsbrefven och beställde kort och sådant och ordnade med blommor och kransar för kistan. Och fru rektorskan höll rådplägningar med kokfru och vaktmästare och leverantörer och styrde och ställde med allt till begrafningen.

Och allmänna meningen var också att de tre oförgätliga väninnorna icke hade sin like i uppoffring och sann vänskap.

Vid boupptecknigen visade det sig, att tillgångarna voro ringa. När allt var ordnadt återstod endast boet, hvilket tillhörde änkan ensam, och så en liten pension att lefva af.

Edith Alm måste nu lämna sin vackra bostad i doktorsvillan och flytta in i en liten trerumslägenhet utåt förstaden, där hyran var billig Det blef att hyra ut det ena rummet, gifva sång- och musiklektioner, läsa språk med skolflickor och hvad hon kunde hitta på att slå mynt af.

Märkvärdigt nog trifdes hon väl i det anspråkslösa lilla nya hemmet, fastän hon själf fick lägga hand vid allt och vara i arbete dagen i ända. Hennes två små flickor voro så rara och duktiga och ville alltid »hjälpa till», så snart skolan var slut. De voro nu moderns hela rikedom och växte för hvar dag allt starkare in i hennes hjärta.

Och så var hon ju ändå lycklig i all sin olycka! Hon hade ju sina barn! — Och så sina många vänner! Till dem kunde hon ju gå när hon tyckte på och få tröst och uppmuntran efter arbetet och släpet. I deras präktiga, komfortabla hem kunde hon ju för en stund få glömma sitt eget hemtorftighet.

En dag begaf sig Edith Alm till Ester Mellin, apoterskan. De båda fruarna voro ungefär jämnåriga och hade alltid varit mest tillsammans. Hon fann Ester i sin eleganta salong, i färd med att jämte borgmästarinnan och rektorskan diskutera programmet för den storartade basaren till skolhemmet, som skulle gå af stapeln om ett par veckor. Där skulle vara en mängd lockande nummer. En teaterpjäs, författad af den nye lasarettsläkaren — ja Edith visste väl att han var författare — en ganska celeber författare till och med? Hade skrifvit en enaktare, som spelats på en hofbasar i Stockholm och med själfva prinsessan i hufvudrollen. Och den här pjäsen var skrifven enkom för Örestadsbasaren! Var han inte rent ovanligt tillmötesgående, den celebre doktorn? — Och hans fru se'n! Hon skulle deklamera — en af sin mans dikter — och läsa upp en prolog, som hon själf författat!

(Forts.)

För andligt arbetande

gömmer nutiden ett vida större mått av hälsofara. än vad våra farföräldrars tidevarv gjorde.

Vilken — särskilt storstadsinnevånare — lider ej själv under det nutida förvärvs- och samhällslivets nervslitande jäkt?

Vem tänker dock på, att genom ändamålsenlig näring söka motvikt för den stigande förbrukningen av kroppskraft och nervenergi?

Vem betänker, att han genom brist på rörelse i fria luften, genom för mycket njutningsmedel (alkohol, kaffe, tobak), genom alltför riklig och ensidig föda (övervägande köttmat) undergräver sin hälsa och därigenom ådrager sig skulder, som en gång förr eller senare måste betalas.

Varför vänta därmed, till dess man måste räkna sig i den stora skaran av nervösa, rolösa etc.? Till dess man blott genom minnet känner till en god aptit och matsmältningsorganen blivit allt svagare, arbeta allt sämre?

Den modärna hälsovårdens grundprincip heter »förebygga». Det är förnuftigare att i rätt tid betänka: »vad kan jag göra för min hälsa» än att vänta, till dess blott den frågan återstår: »vad måste jag göra mot min sjukdom».

Därför möta insiktsfulla personer ej blott den sjukdom, som redan står för dörren. De tillföra i stället tid efter annan kropp och nerver en kraftförstärkning (helst årligen under en tid av 6—12 veckor).

Denna grundsats förtjänar att behjärtas av alla dem, som helt enkelt måste förskaffa sig en motvikt mot intensivt själsarbete, ohygieniskt levnadssätt och så vidare.

Utom de i allmänhet hälsobefordrande åtgärderna (rörelse i frisk luft, ändamålsenlig diet etc.) är bruket av ett värdefullt styrkemedel av särdeles stor betydelse. Ett medel som eggar aptiten, matsmältningen och hela ämnesomsättningen på ett välgörande sätt, som uppfriskar och varaktigt stärker blodet, kroppen och nerverna. Det världsbekanta Somatos är ett sådant medel och just det, som bevisligen längst häfdat sitt rykte, och som i sin jämna utbredning över alla kulturländer står fullständigt ouppnått.

Den höga värdering inom utslagsgivande fackkretsar, som kommit Somatos till del, framgår av mer än 260 originaluppsatser, vilka offentliggjorts i vetenskapliga tidskrifter av framstående professorer och praktiserande läkare. En sådan uppmärksamhet är icke känd beträffande något annat liknande preparat.

Den som väljer Somatos kan därför vara viss om att erhålla, om också givetvis intet ofelbart universalhälsomedel, så dock det mest beprövade preparatet i sitt slag.

Begär Somatos å närmsta apotek eller droghandel. Antingen flytande, »söt» eller »torr» i originalflaskor till kr. 2:75 eller i smakfri pulverform. Den senare erhålles i satser från kr. 1:35. För långvarigare bruk äro de stora förpackningarne att föredraga såsom något fördelaktigare.

Somatos erhålles i parti från Kronans Droghandel, Göteborg.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

EN ENKEL och anspråkslös flicka som är villig att åtaga sig hufvudsaligen vården af ett spädt barn erhåller plats i en tjänstemannafamilj i Norrland. Svar till »S. S.», Iduns exp., åtföljdt af betyg och foto.

SMÅSKOLELÄRARINNA, ej för ung, undervisningsvan för nybörjare såväl i skolämnen som musik får genast anställning att undervisa 7-årig gosse och deltaga i hushållet om betyg, fotografi och referenser jämte löneanspråk meddelas till »J. K.», adr. Persberg.

I PRÄSTGÅRD i Södermanland blifver platsen som hushållsfröken ledig till den 1:sta febr. 1913. Sökande bör vara kunnig i matlagning, bakning, slakt m. m. samt äga vana och erfarenhet i större landthushålls göromål. Reflekterande torde sända betyg jämte foto. och uppgift om ålder samt lönepret. under adress Prostgården, Flodafors.

BÄTTRE barnkär flicka med godt sätt och helst kunnig i sömnad får bra plats 1:sta febr. för 2 barn, 3 och 5½ år. Svar med rek., lönepret. och foto. till »Ordning och omtanke», Allm. Tidn.-kont., Gust. Ad. torg, Sthlm.

Å BARNHEM får stadgad, pålitlig flicka plats som biträde. Kunnig i sömnad och husliga sysslor. Svar med rek. till »Barnhem», Kalmar p. r.

EN ORDENTLIG och treflig landsflicka, något kunnig i enkel matlagning, kan få lätt och bra plats som ensamjungfru i Stockh. i ordentlig familj nu genast. Fru Agnes Borg, Drottninggatan 52, 3 tr., Stockholm.

BARNSKÖTERSKA. En enkel, pålitlig, ej för ung barnjungfru erhåller nu plats å herrgård i mellersta Sverige för att sköta 3 barn, 7—4 år. Hon bör vara frisk, glad, ordentlig och sykunnig samt väl rekom. Ansökn. med löneford. och foto. sändes till »Jan. 1913», Iduns exp., Sthlm, f. v. b.

SYKUNNIG, ej för ung barnfröken, villig att deltaga i städning och inomhus förefallande göromål erhåller plats i villasamhälle omkr. d. 15 jan. Fem pers. hushåll, 2 jungfrur. Underrättelse Arbetsförmedlingen, Regeringsgatan 113, Sthlm.

FRAMTIDSPLATS. Såsom sällskap o. hjälp för en äldre dam önskas medelålders fruntimmer af god familj och van vid dylik ställning. Lämplig person erhåller goda ekonomiska villkor. Svar jämte foto. och uppgift på ref. torde sändas till »Framtidsplats», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b

EN HUSHÅLLERSKA erhåller plats den 15 febr. hos ensam ungherre (folkskollärare) på landet i vacker trakt. Svar med uppgift om ålder, löneanspråk och rekom. till »T. U. V.», Halmstad p. r.

I KOMMINISTERHEM på landet nära station finnes plats för plikttrogen, elementarbildad flicka af god familj att undervisa 9-årig gosse i 1 kl. kurs. Arvode 20 kr. pr undervisningsmånad. Svar med foto. till »Prästhem», Folkabo.

Vid Gotlands Sjukhem

är föreståndarinnebefattningen ledig till ansökan för en kristligt allvarlig, bildad kvinna, som äger vitsord om erforderliga egenskaper som husmoder och sjuksköterska. Önskligt vore ock, att sökanden kan sjunga något, äfvensom har någon förmåga att spela orgelharmonium. Löneförmåner 600 kr., allt fritt, pensionsbidrag, 1 mån. semester. Ansökningar, åtföljda af präst- och läkarebetyg, insändas snarast möjligt till föreståndarinnan för Gotlands Sjukhem, Visby.

Epidemisjuksköterskor.

Två epidemisjuksköterskетjänster för Jönköpings län med placering tills vidare i Jönköping och Hvetlanda sökas hos undertecknad före den 20 dennes med tillträde snarast möjligt efteråt. Tjänstgöring hufvuds. å landsbygden, i första rummet vid epidemisjukstugor, där fast sköterska ej är anställd. Lön utgår från landstinget med 700 kr., hvarjämte betalas 25 kr. till pensionering, om sköterskan lämnar samma bidrag. Vid tjänstgöring fria resor III kl. järnväg eller skjuts med en häst samt 1 kr. i tjänstgörings- och kostpengar. Önskvärd är någon erfarenhet i epidemisjukvård. Intyg om utbildning och föreg. tjänstgöring böra bifogas ansökan. Jönköping den 2 jan. 1913. G. DOVERTIE, Förste provinsialläk.

Platserna såsom maskintvätterska och tvättbiträde

åro lediga vid Länslasarettet i Hudiksvall att tillträdas den 1 febr. 1913. Lönen är för den förra platsen 300 kr. och för den senare 200 kr. pr år, fri bostad och kost. Ansökningar till dessa platser åtföljda af åldersbetyg, foto. och betyg om kompetens torde insändas fortast möjligt till länslasarettets syssloman och senast före den 30 jan. 1913.

Barnsköterskor,

utbildade vid Sällskapet Barnavård, erhålla platser till Persien, Finland och Ryssland genom Arbetsförmedlingen, Regeringsgatan 113, Sthlm.

Husföreståndarinneplats

ledig tillträda inst. 15 jan. hos ungherre. Sökanden bör vara gladlynt och med godt sätt samt fullt förtrogen med allt som hör till ett väl ordnadt landthushåll. — 2:ne jungfrur finnas. — Svar med lönepret., foto. och betygsafskrifter till »Godsägare 1913», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Barnfröken.

En verkligt bildad, frisk och gladlynt flicka, barnkär och med förmåga att sköta och sysselsätta 2 friska barn om resp. 5 och 3 år erhåller genast plats i ung ingeniörsfamilj i Dalarne. Svar med foto., betyg och noggranna uppgifter till märke »Familjemedlem», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm, f. v. b Ref. gifvas och tagas.

Guvernant

erhåller genast plats. Kompetent undervisa barn i pianospelning. Svar, betygsafskrift, lönepretentioner. Kapten Lundberg, Mörrum.

Enkel, bättre flicka

van att laga god husmanskost och eventuellt finare önskas som kokerska i godt hem om 5 personer. Husa finnes och hjälp med de gröfsta sysslorna, erhåller äfvenledes eget rum. Svar med rek., uppgift å ålder och lönevillkor samt helst med foto. (som återsändes) och när plats kan erhållas sändes till »Stockholm —Vänlig», Sv. Telegrambyråns Annonsafdeln., Stockholm f. v. b

PLATSSÖKANDE

FINNES en god och vänlig husmor, som i sitt hem skulle vilja mottaga en 21-årig, glad och hurtig norrländska, intresserad af husliga bestyr, som under kunnig husmors ledning vill lära allt som till ett ordnadt hushåll hörer. Vill anses som familjemedlem. Allt mot fritt vivre eller någon betalning. Svar till »Siskan», Iduns exp.

UNG FLICKA af god familj önskar komma i ett vänligt, gladt, bildadt hem för att deltaga i husliga göromål, helst i södra Sverige. Villig att betala något. Svar till »23-årig» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

HUSHÅLLSVAN, bildad, bättre flicka, kunnig i matlagning, bakning och husliga bestyr, önskar komma i ett finare hem, som hjälp och sällskap. Är kunnig i handarbeten. Svar emotses tacksamt till »E. A. 1913», S. Gumælii Annonsbyrå, Göteborg.

UNG FLICKA af god familj önskar mot fritt vivre lära hushåll i fin familj. Vill gärna deltaga i hvarjehanda göromål, äfven som hjälp åt barn. Är mycket barnkär. Svar till »Våren 1913», Engelholm p. r.

BILDAD FLICKA, som genomgått 2-årig kurs i sjukvård, önskar plats i familj (helst i stad) att sköta lindrigt sjuk person. Är äfven villig deltaga i husliga sysslor. Svar till »Februari 1913», Gössäter p r.

EN VILLIG och pålitlig jungfru, som innehar fast plats önskar under en månads ledighet, från 25 jan.—till 25 febr. 1913, plats i annan familj. Lön 15 kr. Inga resekostnader. Svar till »E.», Bjerges p. r., Gotland.

UNG FLICKA af god familj önskar plats att som husmoders hjälp deltaga i alla inom ett hem förekommande göromål. Har genomgått kurs i matlagning samt i barnavård. Önskar anses som familjemedlem. Lön önskas. Svar till »E. C. E.», Norrköping 2. p. r.

HUSFÖRESTÅNDARINNA. En 35 års frisk och stark bättre flicka önskar plats som husföreståndarinna, har stor förmåga att med ordning och praktisk sparsamhet sköta ett hem, är kunnig uti allt som kan förekomma uti ett välskött hem, har de allra finaste rek. Med tacksamhet emotses svar till »Sonja 1913», Iduns exp. f. v. b.

MEDELÅLDERS FLICKA med flera års erfarenhet i ett hems skötsel önskar plats att sköta litet bättre hem. Svar till »God plats», Iduns exp. f. v. b.

MEDELÅLDERS husföreståndarinna, bildad, duglig och arbetsam med mångårig erfarenhet, och fullt kompetent att sköta ett hem och där sprida trefnad, söker plats hos änkling eller ungherre. Goda rek. Svar till Maria Dahlberg, S:t Paulsgatan 24 II, Sthlm.

UNG BILDAD FLICKA, som genomgått 8-kl. läroverk och Kindergarseminarium, önskar plats i Kindergarten eller familj. Svar märkt »B. A.», Helsingborg p. r.

GUVERNANT, van att underv. i vanl. skolämnen, språk och musik söker plats. Utm. betyg. Svar till »Guvernant», Tidn.-kont., Storg. 8, Sthlm.

INFÖDD TYSKA af god familj med god skolunderbyggnad samt något kunnig i svenska språket, önskar plats att gå frun tillhanda (helst på landet). Svar till »19 år», Laholm p. r.

Junge gebildete Deutsche

aus guter Familie wünscht Aufenthalt in nur bestem Hause als Gesellschafterin oder Erzieherin bei vollständigem Familienanschluss. Off. zu richten an »H. A.», Iduns exp., Sthlm.

Guvernantplats

önskas af flicka som genomgått 4:de ringens kurs å reallinien. Svar till Agnes Price, S. Hospitalsgatan 10, Gefle.

Bildad tyska

önskar plats i familj att undervisa större barn till den 15 jan. Upplysningar lämnas gm. Malmö Stads Arbetsförmedling.

I GODT HEM på Östermalm kan en skolgosse få dela rum med annan snäll gosse. Moderat pris. De bästa ref. från nuvarande och forna inackorderingar. Svar till »God omvårdnad», Iduns exp., Sthlm.

SVÄRDSJÖ PENSIONAT och HVILOHEM. Bästa rekreation under höst- och vintermånaderna för konvalescenter och friska. Hög, stärkande luft vid skog och sjö. Verkligt hemlif. Läkare på platsen. Rikst. »Svärdsjö 29». Postadr. Svärdsjö, Dalarne.

INACKORDERING PÅ LANDET. I trefligt och bildadt hem i Småland, i sund och naturskön trakt vid sjö erbjudes tillfälle för ett par unga och glada människor till god och billig inackordering. Svar till »X.», Tingsryd p. r.

INACKORDERING i Saltsjöbaden erhålles hos bildad familj för ung skolflicka eller ung dam. Eget rum, el. ljus, värmeledning. Goda ref. lämnas och önskas. Svar till Saltsjöbadens Tidning, Saltsjöbaden.

SOM HUSHÅLLSELEV önskar bättre flicka inackordering i bildadt hem. Svar »H. T.», Iduns exp.

Ny tre månaders hushållskurs

afsedd för 4 elever, börjar 15 febr. Öfverstinnan A. Hyltén-Cavallius, f. Frick, Sandvik, Smålands Burseryd.

INACKORDERING. Ifrån d. 1 febr. kunna 2—3 unga flickor mottagas i ett fint bild. hem i närh. af Göteborg för att under erfaren husmoders ledning lära all slags väfning samt dessutom allt som hör till ett hems ordentliga skötsel. Pris 70 i mån. Svar till »M. N.», Svea-byrån, Göteborg f. v. b.

UNG bättre flicka kan blifva inackorderad i bildadt hem i Stockholm antingen ensamt eller deladt rum. i förra fallet 75 kr., i senare 65 kr. pr månad. Svar till »Komfortabelt hem», Iduns exp.

HUSHÅLLSELEVER emottagas fortfarande, på längre eller kortare tid, af änkefru Anna Andersson, förut boende vid Sveden och Wik.Adress Promenaden 66, Falun.

ENGLISH GENTLEWOMAN (Certified teacher) receives ladies, (large house, garden). Address Mrs Rapley, 11 Thurlow Road. Hampstead. London N. W.

God inackordering

för två unga flickor, ensamt eller deladt rum. Fru C. Dahlberg, Västmannagatan 14, 2 tr., Sthlm.

Schweiz! Waldheim, Bern.

Pension för unga flickor (16—20 år). Vackert belägen i en härlig park. Franska och tyska talspråk o. undervisning äfven i engelska, musik, målning m. m. Vinter- och sommarsport. Resor företagas till Italien och sommaren tillbringas i Alperna. Ref. och prospekt erhållas genom Herr och fru Olson, Arvika och fröken A. Bergqvist, 3:dje Långgatan 25, Göteborg.

Det är så svårt att få ett godt thé. Här kommer det nu!

Inga granna färger, inga dyrbara bleckburkar.

Värdet ligger i själfva théet, icke i förpackningen.

Geisha Thé

1.50 pr ¼ kilo, 3 pr ½ kilo, 6 pr 1/1 kilo Profpåse om 50 gr. portofritt för 50 öre i frimärken.

Geisha Tea Company, 2 Rosenbad ", Stockholm.

Påminner om aromen på karavanthéet fr. fordom.

JOHAN NORDLING:

QUASI UNA FANTASIA

EN BEETHOVENROMAN

5:e UPPL.

SILJAN

EN BOK OM SVERIGES HJÄRTA

27:e—30:e TUSENDET.

DET EVIGT KVINNLIGA

BLAD UR SKISSBÖCKERNA

4:e UPPL.

VERA

EN BERÄTTELSE

5:e UPPL.

"Författarens redan talrika böcker ha förvärfvat åt honom en förstarangsplats inom den skandinaviska litteraturen."

Nuova Antologia.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs

Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.

Prospekt på begäran genom D:r J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

anläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 14 sept.

Prospekt gen. *kapten J. Thulin, LUND.*

Med. D:r E. Kleens

(ett-åriga) *kurs i Massage och Sjukgymnastik* (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. *N:r 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp.* Prospekt begäres städse under adress *Saltsjöbaden.*

Mélanogéne,

Oiquemare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Pris kr 4.50. Endast

Franska Parfymmagasinet,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Besvärande hårväxt
borttages bäst genom
Mc Millan & Arthurs, London,

EPILATOIRE.

Depôt hos A. W. NORDING,
Biblioteksg. 11, Drottningg. 63, Sthlm.

Crême de Cholepalmine,

utmärkt antiseptiskt hudmedel,

säljes i tuber à 30 öre hos *Herrar Speceri-, Färg-* och *Parfymhandlande* m. fl. samt å *Apoteken.*

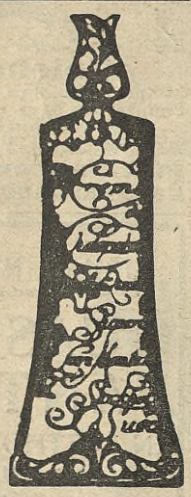

OBS.! Snabbtändande vekar!

Clara Stearinljusfabrik,

Lars Montén, Stockholm.

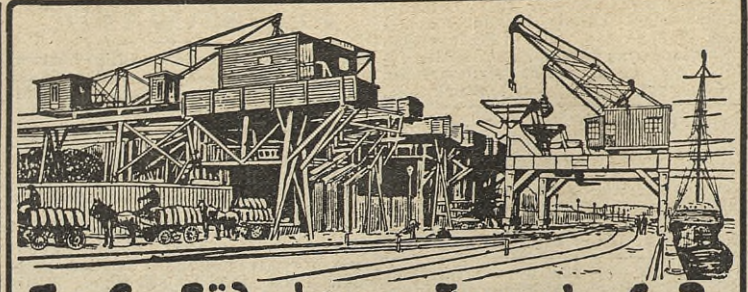

H. G. Söderbergs Import A.-B.

Prima Antracit, Hushållskol, Briketter, okrossad, krossad och småkrossad Koks

Hemköres till alla stadsdelar. All krossning och sortering sker vid våra nya anläggningar vid Värtan, hvarigenom en jämn och stybbfri vara kan utlofvas.

R. t. 59 14, 30 92, 5 75, 118 09, 118 12. A. t. 4 51, 30 92, 12 82, 25 82.

KVINNLIGA UTBILDNINGSSKOLAN VILLA HULT

emottager nya anmälningar till den 15 jan. och 1 febr. på 1—2 och 3 månaders kurser i olika ämnen. I Husmoderskursen ingår förutom enklare och finare matlagning, bakning jämte öfriga hemmets sysslor äfven klädsömnad, linnesömnad, väfnad, alla moderna handarbeten, gyllenläder och läderplastik. I sång, musik, målning, språk, sömnad och väfnad emottages elever oberoende af husmoderskursen. Undervisningen meddelas i hvarje ämne af särskildt därför utbildade lärarinnor. Utförligt prospekt sändes, hvari referenser af föräldrar till från skolan utgångna elever finnes intagna. Adr.: **Villa Hult, Kneippbaden.**

Ruth Källanders Husmodersskola,

Strandgatan 15, Uppsala,

börjar sin 3:dje termin den 27 jan. 1913. Undervisning meddelas i enklare och finare matlagning, bakning, konservering, uppköp af matvaror, bokföring för hushållet samt sjukvård för hemmet. Prospekt på begäran.

Ruth Källander, ex. skolkökslärarinna.

Husmoderskolan Hemmet

börjar ny kurs d. 20 jan. Grundlig o. praktisk undervisning. Prospekt genom fru **Anna Gyllenspetz,** f. von Holten, Valling. 14 & 16, Stockholm. A. T. 102 25.

Strängnäs Hushållsskola.

Husmoderskurs 15 jan.—31 maj. Prospekt och referenser genom **Fru M Braune, Strängnäs.** Adr. före 7 jan. Leksand.

Torshälls Trädgårdsskola, Leksand.

Ny kurs börjar 1 april 1913. Prospekt på begäran.

Lillie Landgren. ***Märta Philip.***

Ny Slöjd- och Hushållsskola

öppnas vid Nynäs (1 tim. järnvägsresa fr. Stockholm) den 20 jan. 1913. Praktisk och teoretisk undervisning i huslig ekonomi och kvinnlig slöjd. Prospekt på begäran. **Elven Söderlund,** ex. skolkökslärarinna, nuv. adress Stugsund **Elin Hultenberg,** ex. slöjdlärariana.

Rodenstamska Skolan, Hudiksvall,

börjar 35:e terminen d. 20 jan. **Husmoderskurs:** enklare o. finare matlagning. bakning m. m., enkel o. konstvävnad, alla vanliga handarbeten.

Väflärarinnekurs. Slöjdlärarinnekurs. Växtfärgningskurs. Platser anskaffas. Prospekt på begäran.

Örebro Kindergartenseminarium.

Silfvermedalj å Örebroutställningen 1911.

Ettårig, teoretisk, praktisk kurs för utbildande af ledarinnor o. lärarinnor vid Kindergarten, hem, barnkrubbor, barnhem m. m. Vårterminen börjar 1 febr. kl. 1 f. m. Goda platser anskaffas. Prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan, fröken **Maria Kjellmark,** Oskarsparken 7, Örebro.

Elsa Philips Husmodersskola,

Karlavägen 1 A, Stockholm,

börjar sin 10:de termin för bildade unga flickor den 20 jan. 1913. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering och inläggningar af frukt, grönsaker och kött, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. **Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi.** Prospekt, ref. o. närmare upplysn. på begäran

ELSA PHILIP, *Stockholm, Karlavägen 1 A, 3 tr.* Tel. Ö. 13 10.

MUSIKINSTRUMENT.

Endast prima och väl justerade: Gitarrer, Mandoliner, Gitarrmandoliner, Gitarrlutor, Violiner, Violonceller, Cittror, Konsertinor, Dragspel, Flöjter, Klarinetter, Mässingsinstrument, Sextetter af förstkl. böhmisk tillverkn., svensk modell, till 300 och 425 kr. sextett pr extra kontant, Trummor, Fodral, Strängar och öfriga tillbehör. Orglar och pianinon från främsta fabriker. Hög rabatt vid extra kontant köp af orglar och pianinon. Rikt illustr. priskurant gratis mot insändt 10-öres frimärke till porto

CEYLON-TÉER.

Frälsningsarméns äkta, rena, berömda téer. Finaste arom. Olika paketeringar till 5, 6 och 8 kr. pr kg.

KAKAO.

Frälsningsarméns rena kakao af erkänd förstklassig beskaffenhet. Pris pr hekto —: 45, pr kg. 4: 50, enkiloburkar 4: 50.

ARMÉ-TVÅL.

Fin och behaglig antiseptisk toalett-tvål. Pris: pr stång 1: —, pr bit —: 25.

DENTOL.

Frälsningsarméns utmärkta munvatten och tandpasta. Munvattnet är på grund af sina stora antiseptiska egenskaper äfven ett förträffligt antisepticum. Pr helfl. 1: 75, halffl. 1: —. Tandpasta pr tub —: 60.

VIOLA-IDEAL.

Finaste toalett-tvål. Pris: pr kartong om 3 tvålar 1: 50, pr tvål —: 50.

ARMÉ-SKOKRÄM.

Terpentinfri förstkl. skokräm. Pris: pr burk —: 25, pr stor ask —: 50, pr mindre ask —: 20.

PUTSPULVER.

Förstklassigt rengöringsmedel för metaller, men särskildt för koppar. — Pris pr burk —: 25.

PUTSKRÄM.

Förnämsta metallpoleringskräm för alla metaller. Pris pr flaska —: 25.

Dessa varor kunna erhållas vid eller genom hvarje Frälsningsarmé-kår, hos många hrr handlare eller direkt från

FRÄLSNINGSARMENS HANDELSDEPARTEMENT,

TELEFONER: Riks- 85 81. Allm. 63 72. ÖSTERMALMSG. 24 & 26, STHLM 5.

Joh. Lundström & C:o A.-B

KUNGL. HOFLEVERANTÖR.

PRIMA ANTHRACIT

HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS. 4 27	Skeppsbron 18	22 88	ALL
22 20	Strandvägen 17	60 19	
20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98	
74 47	Söder Mälarstrand	30 60	

Palmgrenska Samskolan

Stockholm.

Högre fullständigt läroverk för flickor och gossar. Dimissionsr. Förberedande klasser. Exp. öppen dagl. kl. 3—½ 4.

Carl Nordblad. *J. S. Hedström.*

Husmoderskolan i Karlsta

börjar sin **tolfte termin den 24 januari 1913** med följande kurser:

1-årskursen omf. **matlagning, bakning, konservering, linne-** och **klädsnad, trädgårdsskötsel, barnavård** (teoretisk och praktisk m. m.) **Halfkursen** omf. **matlagning, bakning** och **sömnad** m. m. **6 veckors kursen** o. **matlagning** och **bakning.**

Helinackordering erhålles inom skolan Tidsenliga lokaler. Värmeledning elektriskt ljus, badrum. Prospekt på begäran. Tel. 812. *Nancy Enwall.*

Nya Hushållsskolan,

Västra Trädgårdsgatan 19, Stockholm,

hvilken år 1881 grundades af Fröken Hedda Cronius, fortsätter sin verksamhet i samma anda och efter samma plan som under alla föregående år. Skolan afser att meddela **bildade** flickor undervisning och öfning i enklare och finare matlagning, bakning, syltning och inläggning af grönsaker, finstrykning samt öfriga inom ett hushåll förekommande göromål, för att sålunda sätta dem i stånd att på ett praktiskt sätt **förestå** egna eller andras hem. Äfven meddelas en kortare kurs i Födoämneslära och Hälsovårdslära.

Skolan har varit besökt af **två tusen åttahundra sjuttiosju (2,877)** elever. Hvarje kurs omfattar 4 eller 4½ månader. Elever mottagas äfven på kortare tid.

Ny kurs börjar den 15 nästkommande januari. Prospekt och vidare upplysningar meddelas af

Fröken Berta Erlandsson,

19 Västra Trädgårdsgatan, Stockholm.

Hushållskurs.

Nya elever mottagas. Undervisning lämnas i finare och enklare matlagning, bakning, servettbrytning, smörgåspläggning, handarbeten, kopparläderarbeten m. m. Hälsosam luft. Passande för unga damer, som behöfva rekreation på landet och samtidigt lära hushåll. Adr. **"Officersdottern"** Ljungby (Småland). Obs ! Begär prospekt.

Kurs i klädsömnad.

Elever mottagas dagligen kl. 11—3. Upplysn. i Hälsans lokal, Grefgatan. 57. Allm. tel. 224 53. Riks Ö. 1054. Prospekt på begäran.

Selma Wahlgren.

Vid annonsering

glöm ej att

Norra Hallands Tidning Västkusten

är såväl sin orts som Hallands läns mest spridda tidning. En annons i densamma betalar sig alltid. Har Ni något att meddela den burgna och köpstarka befolkningen i mellersta och Norra Halland samt södra Västergötland sker detta bäst genom annonsering i

Norra Hallands Tidning Västkusten.

Upplaga 5,500 exemplar.

Villa

i Qvarsebo socken med vackraste läge utmed Bråvikens strand säljes eller event. uthyres. Villan belägen i egen vacker park, med eget badhus, är solidt uppförd och innehåller i 2 våningar 8 rum och 2 kök. Stall, drängbostad. Rikstel. Vidare meddelas å Tjäders Uthyrningsbyrå, Brunkebergstorg 12, Sthlm.

Obs.! Svenska Obs.!

Platstörmedlarens pristäflan

På förekommen anledning få vi meddela, att **ordningsföljden,** i hvilken svaren till vår pristäfling ingår, icke spelar någon roll för prisbedömningen. Alla inkomna svar blandas och öppnas den 1:ste mars. Den först öppnade rätta lösningen af de omblandade svaren erhåller 1:sta pris o. s. v. Skulle 10,000 svar inkomma, utdelas det utlofvade stora priset, värdt 1,000 kronor, till det 10,000:de öppnade svaret.

Prenumerera genast å Svenska Platsförmedlaren och insänd Edert svar snarast.

SKÅNSKA HANDELSBANKEN

Fonder 20,650,000 kronor

Stockholmskontor: **Arsenalsgat. 1**

Filialer: **Södermalmstorg 8.** **Sturegatan 32.**

Deposition	4 ½ %
Kapitalräkning	
Sparkassa	4 %

Fondafdelning. Kassafack.

BRUNKEBERGS TEATERN

Alltid veckans bästa nyheter!

KASSMAN & C:o, Norrköping

Telegrafadress: Kassman. Rikstelefon 2002.

Specialtillv.: **"Wellwoven"** högsta kvalité af tyger i sv. blått, grått tillhandahålles nom herrar engrossister o. klädesha.

Idun utgifves denna vecka i H och B.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm, 19